

ВИДАЄ
С.О.ІОЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Published by
Ukrainian National Women's
League of America, Inc.
909 N. Franklin Street
Philadelphia 23, Pa.

Листопад

10

November

Видає Союз Українок Америки
раз в місяць за винятком серпня

Листування й передплату висилати
на адресу:

909 N. Franklin St.
Philadelphia 23, Pa.

Передплата у Злучених Державах
Америци для членок Союзу Українок
Америци залишається в 1956 р. \$2.50.

Річна передплата для нечл. \$3.00

Річна передплата в Канаді \$3.00

Річна передплата в Англії

й Австралії ..... 1½ ф. ст.

Річна передплата у Франції . 900 фр.

Поодиноке число 35 центів

Зміст:

Н. Пазуняк: За світло у темряві
В. Вергун-Модрицька: О. Рошкевич у
житті І. Франка

Д. Бойчук: За поглиблення праці

д-р М. Рибак: У важку хвилину

В. Шліс: Пошта у Воркуті

Рута: Пачкові сумніви

Л. Б.: За українську душу

М. Слюсарчук: Посмертна згадка

І. Костинюк: Хор 47 Відділу

д-р О. Піснячевська: Із Конгресу Фе-

Федерації Жінок-Універсанток

Українськ клуби в Австралії

Із далекої Бразилії

д-р Г. Лашенко: Історичний календар

Congress of the Federation of

University Women

The Ukrainian Clubs in Australia

Зірка: Вміли ви, кумцю, зварити...

Зірк у тутешню кухню

Р. Коцик: Туліпани й гіяцинти

Чоловіча сорочка

Г. Журба: З кухонного назовництва

Н. Наркевич: Перший сніг

М. Стратієнко: Ще про Степанка

Л. Русова-Ліндфорс: Перстень

Вісті з Централі

При громадській роботі

Г. Лашенко: На зов рідної землі

На обгорті:

Статуя Артеміди на львівському ринку

Читайте книжку

ІРИНИ КНИШ:

Іван Франко й рівноправність жінок

Багато ілюстрована книжка

ЦІНА 1.50 ДОЛ.

Замовляти в Централі США

Edited by Editorial Board
Monthly publication except August,
of the Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

909 N. Franklin St.

Philadelphia 23, Pa.

Phone MA 7-7945

Subscription in the United States
for members \$2.50 per year; non-
members \$3.00 per year, half year
\$1.75. Subscription in Canada \$3.00
per year, half year \$1.75. Subscription
in England and Australia 1½ pound
sterling, per year. Subscription in
France 900 francs, per year.

Entered as second class matter July
8, 1944, at the Post Office at Phila-
delphia. Penna., under the Act of

March 3, 1879.

Single copy 35c

ПРЕДСТАВНИЦТВА „НАШОГО ЖИТТЯ“

КАНАДА:

Mrs. Olga Lukomska

14386 Park Dr.

Edmonton, Alta.

Canada

ФРАНЦІЯ:

Mme. Nina Kovalenko

5, rue Gasnier Guy

Paris 20

France

АВСТРАЛІЯ:

Mrs. V. Levytsky

69 Maxham Rd.

Old Toon Gabble NSW

Australia

АНГЛІЯ:

Mrs. Vira Smereka

36, Temple St.

Heaton, Bradford Yerks.

Mrs. Myroslawa Rudenska

335, Woodborough Rd.

Nottingham, England

Другий зшиток куховарської
книжки

ГОРОДИНА Й ОВОЧІ

Упорядкувала

Наталія Костецька

Ціна 60 ц.

з пересилкою 65 ц.

Замовляти у Централі США

й усіх книгарнях

ДО СПІВРОБІТНИЦЬ „НАШО- ГО ЖИТТЯ“ І ПРЕСОВИХ РЕ- ФЕРЕНТОК США

Дуже часто наші дописувач-
ки сподіваються, що дописи,
надіслані у другій половині мі-
сяця, появляться у черговому
числі. З огляду на переванта-
ження друкарні матеріал числа
вже мусить бути готовий в по-
ловині місяця. Тому тільки до-
писи, що наспіють до 10-го
кожного місяця, можуть з пев-
ністю увійти до чергового чи-
сла.

Почерез фільми

Війна і мир — War and Peace, на
підставі відомої повісті Лева Тол-
стого. Грають Одрі Гепбирн, Мел
Феррер і Генрі Фонда.

Повість „Війна і мир“ зазнала тут
не зовсім вдатної розв'язки. Але всім,
хто її читав, цікаво побачити її на
екрані. Постаті акторів підібрані до-
бре, а середовище й історичні події
віддані дбайливо.

Жадоба життя — Lust for Life —
життя і творчість великого мистця
Ван Гога. Грає Кирк Даглес.

Зі співучастю 26 музеїв зібрано в
цьому фільмі перегляд мистецької
творчости Ван Гога. Перед глядачами
розгортається його бурхливе життя з
трагічним кінцем. Цікаві також око-
лиці і краєвиди, де він проживав і
творив.

Всі човни в рух — All boats away,
на підставі повісти Кеннет Дадсона.
Грає Джеф Чендлер.

Повість змальовує правдиву подію
з II світової війни на Тихому Океані,
коли японські літаки заатакували мор-
ський транспорт. Фільм використав
великі американські маневри на Діво-
чих Островах. При творенні фільму
діяв як дорадник — морський капітан,
а помік акторами працювало багато
калішніх моряків. Можна вважати, що
це найбільш документальний фільм із
останньої світової війни.

Дівчина на престолі — The Virgin
Queen — історія королеви Елісавети
І. Грають Бетті Дейвіс і Річард Тод.

Фільм показує взаємини королеви
з Елгером Релей, що вибирається у
кругосвітню подорож на відкриття
нових країн. Постать королеви дуже
влучно віддає Бетті Дейвіс, хоч хід
подій не зовсім історично вірний.

ВИРІВНЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

За світло у темряві

(Злободневний роздум)

...Я шукатиму зірку провідну —
Ясну владарку темних ночей!

Леся Українка

Чому на серці сумерк? Чому
кругом сумерк і мла? І чому на-
віть радість потопає у тьмі?

Під млосні звуки танга ви-
хилилися в незугарні пози тан-
цюючі пари. Завиваючі тони
джазової музики переривають-
ся ярим торохкотінням бубна,
то знов завмирають у ледве
чутнім стогоні, — а світло мер-
кне, його майже нема. Притем-
нені кольорові лампи просочу-
ють брудно фосфоричне світ-
ло й перетворюють людські ли-
ця у сіро-зелені примари.
Моторошно, страшно... Хочеть-
ся роздерти котари і зірвати
мутно-імлісту маску радості.
Вона має ясніти. Тоді танок —
ця грація і ритм життя звива-
тиметься під мелодійну музику
оркестри.

Притемнені переулки нашого
єства — це наші смертельні во-
роги; вони точать немов чер-
вяк наше серце, вони ведуть
нас підсвідомо у піддоння жит-
тя, вишукуючи в ньому темні
плями, звироднілі риси, нена-
висть, зависть, облуду. Ми не в
силі глянути вгору, неспромож-
ні зустріти сонце, воно сліпить.
Життя вже стало накопиченням
задушливих лябіринтів, — ми
починаємо шукати світлого
пункту, виходу та дарма... Тоді
обвинувачуємо життя за те, що
воно чорне, світ за те, що він
злобний. Ми забуваємо ту істи-
ну, що життя повне світла і ті-
ней, що ми самі носії його, що
перед нами поставлено вибір і
саме наша свобідна воля ви-

брала зло особисте у собі і
тим накинута тьмянний серпан-
ок на усі явища світу. Хо-
четься кликнути: шукаймо сві-
тла у своїй душі, — і ясність о-
сінить наше довкілля, ми до-
глянемо тоді незаперечні вар-
тості наших друзів, їхні добрі
почини і тоді нам непереможно
захочеться співдіяти і співтво-
рити щось досконале і велике.
Як тяжкий сон зникнуть задуш-
ливі лябіринти, бо ми переста-
ли бути співтворцями їх.

Візьмим дзеркало і поглянь-
мо у наші очі. І пригадаймо
безсмертні Христові слова:
„Світло тілу око; тим, коли о-
ко в тебе ясне, то й все тіло
твое буде світле. Коли ж у тебе
око лихе, то й все тіло твоє бу-
де темне. Тим, коли світло, що
в тобі, буде темрява, то яка ве-
лика це темрява“.

Ворогом нашим, що тягне
нас на дно, не тільки елемент
зла, захований у нас самих, во-
рогом є приземність наших
життєвих інтересів, де ми самі
розмінюємо нашу дійсну вар-
тість на дрібну монету. Ось
торговий центр великого міста.
Муравлиною масою сунуть по-
купці, метушаться, шумлять і
копошуться над яскравими
прилавками крамниць. Вони
спішаються, жадно перегорта-
ють тисячі дрібних предметів
і турбуються, бо нараз центр
світа перенісся на лискучі ков-
тки, кольористі шалі, на торбин-
ки і суконки. Далеко непотріб-
ною і недійсною являється тоді
думка і її духовий світ, — пер-
вопричина і зміст усіх много-
колірних благ і надбань мурав-
линої громади. І хочеться ска-

зати: не знецінюймо дійсних і
невмірущих вартостей, не пе-
рецінюймо малих і незначних,
не розгублюймося в оцінці вар-
тостей життя!

У певні періоди життя і ці-
лих народів меркне світ і ца-
рює тьма. Тоді властиво люди-
ні шукати проблиску в ній.

Ось гляньмо на картину не-
давнього минулого і сучасно-
го: Сибір. Сніги. Морозний ві-
тер забиває віддих громаді жі-
нок, що у сірих, тюремних ва-
тянках посувається вперед.
Спотикаючись, тулячись одна
до одної мимохить, прямують
на свій пункт праці — званта-
жувати сотнарі тягарів із обві-
яних снігом вагонів. Чорно, хо-
лодно. Чи безнадійно?..

Та ось вони працюють, друж-
ньо, зорганізовано; нелюд-
ською силою вони двигають тя-
железні скрині, довершують не-
людських норм, бо хочуть пе-
ретривати, — вони прагнуть
життя, а не загибелі в снігах.
Це українські жінки на каторзі.
У тьмі вони шукають ясності.
І ось царююча темінь меркне,
бо нездоланно блискавицею
пробивається ясність їхніх душ,
їхніх переболілих сердець. Во-
ни відганяють зперед очей при-
мари дійсності і пишуть листа
у вільний світ, до сестер, до
нас — духово зuboжілих, роз-
дрібнених, перебуваючих у су-
тінках життя. Вони супроти нас
великани, вони перемогли тьму
дійсності і віднайшли ясність
у душах і серцях своїх, і стала
вона зіркою провідною їхнього
каторжного життя.

Наталя Пазунок

Ольга Рошкевич в житті і творчості І. Франка

(Докінчення)

Під впливом Франка Ольга почала збирати народні пісні і, як видно, почала перекладати твори. Йому дуже треба було мати переклад Золі, бо, невеличкий гурток прозрівших москвофілів і він, задумали видати альманах-календар, як ластівку, що мала звіщати перемогу національно-політичного духа, що його розбудив М. Драгоманів своїми листами до редакції „Друг“. Такий альманах вийшов під назвою „Дністрянка“.

У листі з 9 червня до о. Рошкевича Франко написав ясно й отверто про руку його доньки, Ольги. На жаль, нема листів о. Рошкевича до Франка з того часу і не знати, що о. Рошкевич відповів Франкові. Та з наступних листів Франка треба догадуватися, що відповідь була позитивна і Франко бував у Лоліні, в хаті о. Рошкевича. З листа 1877, з весни, виходить, що Франко за всяку ціну старався добитися якогось становища. Він радив і Ользі подумати про якесь заняття, яке не тільки зробило б її ближчою йому, але в разі необхідної потреби могло б запевнити її удержання. Він про це дослівно писав:

„Ти ж сама знаєш, що приємніше і свобідніше жиеється, хоч у купі з другим, але, знаючи, що не з твоїх рук я їм, і маю власну волю у всьому“.

У тому самому листі він дальше писав:

„Єдина, не заперта і доступна для Тебе дорога це писательство. На цій дорозі Ти ще не пробувала своєї сили, — то ж і сказати годі, чи і що Ти можеш на ній вдіяти. Але подумай і те, що виступаючи перша на тім полі, Ти можеш зробити великий вплив на других жінок, що Твое образование, виправді не спеціальне, але більше загальне, дає Тобі перед поперед усіма майже жінчинами у нас, і вкінці, що й моя рука, оскільки це в перших починах потрібно, не відкажеться ніколи від помочі для Тебе“.

Ольга під впливом слів Франка справді взялася до літературної праці. Вона перекладала

не тільки твори Золі, але й оповідання Марії-Софії Шварц „Сімнадцяті і двадцять перші уродини“, що були видруковані в згаданому альманаху „Дністрянка“ (ст. 33—50) під псевдонімом Надежда.

Ольга визнавши перед Франком свою любов до нього, влила в його душу не бувалої дотепер сили і енергії до праці. В згаданому листі він писав:

„Твоя фотографія стала для мене правдивим джерелом потіхи і радости. Що вечора, коли уже всі сплять, я з лів години задивлююся на неї і забуваюся зовсім; я тогди такий щасливий, — чую, як нові сили будяться, нові мисли напливають! А за це все лиш Тобі, Тобі одній дякувати! Я пригадую собі Твої слова, що Твое „окончателъне“ образование, розширення Твоего світогляду і т. д. це мое діло. Це був для мене за великий і незаслужений комплімент, — так воно зовсім не є, — впрочім не о тім бесіда. Я лиш подумав собі тоді, що дійсно це була би немаловажна річ для мене зважити, кілька понятій і вражіннь я завдячую Тобі, — кілька нового елемента увійшло в мое життя через знайомство з Тобою.“

Вже з цього уривку листа видно, що між Франком і Ольгою відбувався взаїмовплив. Франко на Ольгу впливав тим, що привозив або пересилав книжки західньо-європейських письменників для неї, а вона впливала на нього своїм лагідним словом і коханням. З їх листування видно надто виразно, що вони готувалися до великого життєвого бою за свободу свого народу від чужовладства, за свободу людини від пут, які на неї накладали другі люди, за свободу праці, думки, науки, за свободу серця і розуму. Вони дискутували між собою живо ці нові, високі думки, слідили їх розвиток в сучаснім їм світі, раділи, коли ще хтось був такий, як вони. Повний мрій і надій лист Франко закінчує такими словами:

„При щирій любові щастя повинно рости, не зменшуватися! Нічого ту-

жити за минувшим! Ми молоді, світ нам ще усміхається, — жити хорошо, любити хорошо!“

Та в цю любовну ідилію громом ударив арешт Франка. У тодішніх умовах арештування й ревізія під замітом проти-державної діяльності було важким обвинуваченням у лояльному українському суспільстві. Всі двері Рошкевичів замкнулися перед небезпечним соціалістом — Франком. Та не тільки двері замкнулись, але й опанцирилися сторожкою увагою строгого батька, скріпленою поміччю сільського поштаря, що мав конфіскувати кожную посылку для Ольги й від неї. Немало в тому помагала й мати, яка хотіла бачити свою дочку щасливою, але не за таким „соціалістом“. Ольга була сама. Сестра Михайлина і брат Ярослав, хоч може й співчували їй, але вони не могли їй нічого допомогти, бо самі були під контролею батьків.

Листування Франка з Ольгою від часу, коли він вийшов з тюрми, відбувалося різними шляхами. Вони обоє придумували фантастичні способи кореспонденції і сходили, неначе вони були членами якоїсь строго законспірованої організації. Листи писались так конспіративно, що на те, щоб їх відчитати, треба було пригріти лист над вогнем, а потім потерти соком з цитрини або цибулі; або треба було приготувати спарений папір зі смальцем і натерти лист, на яким було кілька слів котрогось із товаришів Франка, щоб вийшов довгий лист Франка.

Та найпевніший спосіб, це були книжки. Товариші Франка, Василь Полянський і Осип Олесків привозили або присилали зі Львова книжки, а в них були позначені точками поодинокі букви, з яких треба було зложити лист.

В першому своєму листі по виході з тюрми Франко писав

до Ольги, що обставини поставили його в фальшиве і неприємне положення супроти неї і її батьків. Приїхати до Лоліна, писав він, не може.

„Ваш отець, казав він, заховався так зглядом мене в процесі, що треба б не мати і іскорки людської чести, аби явитися в його дім; не згадаю о тім, що коли я просив о Вашу руку, прирік мені помагати в кожному разі, не грішми, а добрим словом і протекцією.“

Відносно самої Ольги і його відношення до неї, то він у тому самому листі писав:

„...нашу приязнь уважаю зовсім такою, як була перед розстанням нашим: Якщо з Вашої сторони дещо змінилося, то напишіть щиро й отверто для того, що наш роман мусить іти не тою, що досі, дорогою і не може надалі обмежитися письмами і зітханнями, — пора подумати і о життю. Думайте і пишіть!“

Три роки тягнулася кореспонденція різними способами, три роки тягнулося життя Ольги, повне упокорень неправди, хитрощів і злоби проти своїх рідних. В неї бунтувалося все, що було людське, що було святе. Бунтувалася людина, пробуджена коханням і любовю до вільного життя, але розірвати пута, що її вязали — не було в неї сил. Не мала сил піти шукати власного, самостійного життя, заробляючи собі своєю працею на життя. Не мала сил кохати вільно того, кого кохало серце.

Та й Франко у сітях палкого кохання бився з думками, наче риба об сак. Він писав листа до о. Рошкевича і ставив йому зовсім отверто питання: „Чи Ви хочете, щоб я удержував дальше звязь з Вашою донькою, чи ні? Коли ні, то ді принаймні я буду знати, що не я ламаю дане слово“. Писав до Ольгиного брата Ярослава, щоб розтолкував Олі про всі справи, писав і до самої Ольги довгі патетичні листи, повні всяких порівнянь, висловів чуття, перемішаних з холодними міркуваннями. Особливо цікавий його лист з 20. вересня 1878 р. У тому листі Франко ставить перед очі Ольги одну із дуже важних проблем у жит-

ті людини „кохання і світогляд“. Дослівно він про це пише: „Вже звиж півтора року минуло, як ми були довший час разом і мали спосібність ділитися своїми думками і переконаннями. Від того часу багато дещого змінилося у нас обоїх, тож час тепер наново розібрати все докладно, розглянути совісно, наскільки годяться наші переконання, щоб на будуче уникнути заводів і неприємностей. Правду сказавши, і давніше, будучи ще разом ми дуже мало говорили о тих предметах і багато всяких питань закривала нам зперед очей особиста симпатія: ми любили, а не філософували, були щасливі самі собою і зачували о внішнім світі і важкій боротьбі, котра нас єднала. Чи добре, чи зле було, що так швидко збуджено нас із щасливого сну, — цього не буду розбирати. Факт остався і факт, думаю, не пройшов дармо, а в Твоїм і моїм умі полишив глибокі сліди. Ми дозріли серед тяжких проб і можемо тепер далеко сміліше й певніше аналізувати свої переконання, абстрагуючи від них личну любов і симпатію“.

Ще виразніше про це Франко пише в другій половині свого листа.

„Кілька разів, каже він, чув я від Тебе слова: Покинь тоту роботу, віддайся мені, старайся наперед заручитися зо мною, тоді вже побачимо, що далі робити. Ти не знаєш, кілька важкої боротьби причинили мені ці слова, і безперечно були вони причиною не одного разячого дисонансу в моїх листах до Тебе писаних. Думка, що я для Тебе мав би покинути своє переконання, — видавалася мені такою дикою, негідною Тебе і мене, що раз бували хвилі (в тюрмі), коли я на силу відганяв від себе Твій образ. Даруй мені моє серденько, що це так було — але Ти видиш, я хочу Тобі сказати всю правду, будь вона хоч і яка важка“.

Наступні листи Ольги до Франка і Франка до Ольги, це дальша виміна думок на актуальні проблеми. Часте захоочування Франка, щоб Ольга взялася до літературної творчости, викликало у неї побоювання, що його ідеалом жінки є жінка-письменниця. Вона про це й написала Франкові. Франко у листі з 26. грудня 1878 р. до Ольги писав:

„Ти боїшся, чи мій ідеал жінки

не є жінка-письмателька, — а Ти, значить, не знаєш, чи зможеш стати таким ідеалом. Люблю моя, — тим не журися ані капинки. Ідеал мій є жінка в повнім значінню слова, жінка — чоловік, жінка — мисляча, розумна, чесна і переконана, а таким ідеалом Ти можеш бути, — випрочім до того ідеалу загального додати ще лише жепщину любячу, горячу, сердечну, — і це весь мій ідеал, — а таким ідеалом Ти, конечно, будеш. Коли я налягаю на то, щоб Ти пробувала своїх сил в літературній роботі, — та це не для того, щоби жінка — літератка була моїм ідеалом, а скорше для того, що думаю (так, як і Павлик), що на тім полі найшвидше будеш могла з часом дещо заробити і що на всякий спосіб робота подібна до моєї зближує Тебе зо мною, може вказати на більше спільних інтересів між усяка друга і тим самим скріпити нашу любов і збільшити наші сили. А коли по пробах покажеться, що Твоя сила за мала до подібної роботи, то вір мені серденько, — що займаючися всякою другою працею, будеш мені так само дорога, як і тепер.

Ось так щиро й отверто висказував Франко свій погляд на свій ідеал жінки і реальними красками малював Ользі життя, коли вона за нього вийде заміж. У листі з 26. січня 1879 р. Франко до Ольги писав про свій погляд на кохання освічених людей і тим способом ще ясніше представляв їй, як він собі уявляє супруже життя. Цей лист, як і всі листи попередні, від Франкового процесу, багато причиняються до выяснення його поетичної творчости, в якій повно молодечої задиркуватости і бойовизму. Суспільний бойкот, палке кохання і тяжкі переживання з приводу заборони любитися з Ольгою, в хвилинах розпуки породили вірш „Обриваються звільна всі пута“, в якому Франко, великий свободолюбець, про любов написав: що він є за вільною любовю. Цей вірш Франка дуже часто його поборники використовують, як доказ ширення аморальної любови. А тимчасом, словом вільна любов, хотів Франко сказати, що кожному вільно кохати кого він хоче, а не по наказу і

примусу, як це робили Рошкевичі з Ольгою.

Як дивився Франко на любов, то найкраще про це говорить лист до Ольги, в якому він писав:

„Любов така, якою повинна бути у людей образованих і свобідних від усяких пересудів, повинна опиратися на стислій науковій аналізі власних характеристик, цілей, змагань, це раз і, подруге, на докладнім пізнанню людської природи, взагалі, не відбере їм супокою, бо дозволить їм слідити причини в перших зв'язках і обрахувати наперед наслідки. Такі тільки люди можуть любитися сильно, спокійно, довго, так як любиться своє життя, сонце, воздух, природу, думку, котрій посвятилося свої сили, переконання, — бо кохана людина буде для них також частиною всього того, значить, потребою життя. Але силування, присяг, причень ніяких тут не повинно бути“.

Життя стелилося перед Ольгою, як широкий невідомий шлях, що провадив до великого міста з крутими вуличками. Ступити на цей шлях не було в неї ані сил, ні навіть відваги піти разом з Іваном Франком, з тим, котрого любила. Під напором батьків Ольга вибрала легшу дорогу. Вона рішилася вийти заміж за богослова Володимира Озаркевича, сина священика і посла Івана Озаркевича.

Коли Ольга просила Франка, що має відповісти Озаркевичеві, він до неї писав:

„Люблю Тебе, тільки не так, як давніше, а сто раз сильніше, сто раз глибше, щиріше, сердечніше... Рішайся і будь переконана, що все буду Тебе любити і вічно буду Тобі вірити і потраплю для Твого добра так само терпіти, як Ти для мого...“

Ольга вибрала Володимира Озаркевича і рішилася вийти за нього заміж тому, бо вже хотіла вирватися з неволі батьківського дому. На її вінчання, яке відбулося 14. IX. 1879 р.

Франко написав вірш, в якому свій жаль за втратою першого кохання висказав такими словами:

„Нераз нагадую ті дні,
Коли ми враз гуляли, —
І в самоті нераз они
Відрадою ми стали.

Немов листки два на воді,
Так ми в життю зійшлися,
Но серця наші молоді
На віки враз зрослися.

За скоро розділила нас
Рука могуча долі,
Но нашої приязни весь час
Не ослабить ніколи.

Згадай же й часом мене!
Я згадаю тебе теж, —
А нині прийми моє
Сердечное: „Щастя Боже!“

Після вінчання в душі Ольги почалася боротьба, ще більша, як була перед тим. Придавлена і навіки здавалось втрачена любов до Франка, розгорілась дивною силою. Листування з Франком посилювалось. Листи що один, то все ставали палкіші, щиріші. Дійшло вкінці до того, що вона зважилася ще стрінутися раз з Франком і порадитись та рішитись... Стріча мала відбутися в Коломиї, коли Франко поїхав до Геника в Березові. Але тоді Франка арештували і етапом відставили до Дрогобича. Тоді він пережив страхіття, що їх описав у оповіданні „На дні“ і в ньому вплив історію своєї першої любови, назвавши Ольгу — Ганною.

Дальше життя Ольги пішло назовні буденним ходом. Родинні і господарські справи заставляли до щоденного заняття. Вона стала господинею і матір'ю. Зацікавлення до літературної праці ще було, але часу бракувало. Франко переписувався з нею, заохочував до співробітництва в тих часописах, де він співробітничав, у „Зорі“ і в „Ділі“, посилав видання „Бібліотеки найзамітніших повістей“ і в році 1886 видав під її дівочим прізвиськом збірку лолинських „ладканок“, де сам написав передмову. З появою цієї книжки почалися шепоти, підозріння і Ольга ради спокою щораз більше й

більше віддалялася від життя, що її цікавило. Вона навіть не дозволила Франкові, ради спокою, друкувати свого реферату в „Житті і Слові“ (про Антигону), а видрукувала його в збірнику Кобринської „Наша Доля“. Ради спокою вона мусіла навіть на книжці, що її подарував був Франко, знищити посвяту.

Ольга Рошкевич не стала письменницею, але зате вона була творчою силою, що розбудила у Франкові гарячі почування до всього, що давало життя.

У Франковій літературній творчості любов до Ольги Рошкевич відбилася в збірці „З вершин і низин“ в розділі „Картка любови“, в деяких віршах „Зів'ялого листя“ і „З днів журби“. Під впливом кохання до Ольги Франко переклав „Скін богів“ Гайне і цей переклад присвятив Ользі та написав оповідання „На дні“, де під постаттю Гані, представив він Ольгу.

Ольга померла 30. травня 1935 року в Миклашеві, спокійно, майже непомітно. Ті, що її знали, розказують, що вона була мовчазна, сумна і химерна, а в дійсності вона була нещаслива.

Перечитуючи листи Франка до Ольги та порівнюючи їх з його творчістю бачимо, яка величезна сила чуття в його словах, як чітко побіч себе стоять любов і світогляд, жінка і суспільна праця, жінка і літературна творчість і т. д. Що життєві обставини склалися інакше, це вже не вина Франка. Франко на це все міг тільки сказати такими словами:

„Не довго жив я в світі ще,
Та встиг чимало вже зазнати,
Не що й дало мені життя,
Та все ж дало досить багато.
Дало мені пізнати добро,
Дало побачити світ науки,
Бажання правди у душі
І дві тверді робочі руки.
Дало і приязнь, і любов
Взаїмну, хоч і не щасливу.
Сказало: „Сій, хоч не твійов
Руков пожатє буде жниво...“

Василина Вергун-Модрицька

За поглиблення праці

У литневому числі „Н. Ж.“ є статейка п-ні Анни Сивуляк під наг.: „Що притягає до організації?“. З усіма думками тієї статті погоджуюся, але вважаю, що зміст праці в СУА треба рішучо поглибити.

Коли читати дописи про працю в Відділах, що роблю уважно й послідовно, то переважно всі працюють над улаштуванням імпрез, які мають на меті придбання фондів, перш за все для інших цілей і організацій, а рідко коли на першому місці ставлять суто жіночі цілі, як приміром на виховні цілі, на пресфонд Н. Ж., Дім СУА і т. п.

Шановна п-ні Сивуляк перелічує, певно на підставі звітів Відділів, які то різні форми праці підбирають собі Відділи СУА, посвячують свою увагу тим чи іншим цілям. Я є тої думки, а маю її по довголітній праці в СУ у краю і тут на еміграції, — що такі різноманітні можливості праці, як має наша організація, ледве чи хто інший має.

Відділи не можуть вести своєї діяльності тільки в одному напрямі, як приміром призбирування фондів для своєї парохії. Залишім це Церковному Брацтву. Початкова стадія творення нашого культурно-релігійного життя вже минула. Маємо безліч установ для спеціальних цілей. Суспільну Опіку лишім Золотому Хрестові і так далше. Не буду перелічувати всіх ділянок нашої громадської дії, бо тут не місце на те. Це однак не значить, що хочу, щоб жіноцтво стояло осторонь від усіх тих проблем. Противно, включаймося в роботу всюди, де нас потрібно. Але даймо можливість вести працю тим спеціальним установам, які для різних спеціальних цілей себе оформили. Що ж будуть ті товариства робити, як ми їх роботу проробимо?

Знаю, що на мое ймення посипляться обвинувачення за ці відважні слова. При Божій допомозі переживу це. Але треба собі вже ясно сказати, яка властиво найважливіша ділянка праці СУА.

Візьмімо статут СУА, перечитаймо уважно, яка широка й корисна праця СУА має бути! Які повинні бути завдання жінки-українки під сучасну пору. Наш статут про це все говорить. І тільки власне різноманітність праці у Відділах, про що каже статут, притягне широкі маси жіноцтва до організації.

Бувала я на різних імпрезах, устроєваних різними Відділами СУА. На них були тільки старші поважні жінки, а рідко коли було видно жіноцтво середнього віку. Про молодь і дітей нема що й згадувати, хіба що мати не мала що з дітьми зробити, то взяла їх на свою муку, та муку своїх сусідів. (Бо чогось тут діти мусять на всяких імпрезах без перестанку їсти різні солодощі, або той „потейто чіпс“, та вам будуть шелестіти наперами, дарма, що на сцені говорить доповідач дуже змістовний реферат, для якого ви власне пішли на цю імпрезу). А я тепер запитаю, для кого ми ці імпрези робимо? Україна є й буде у наших серцях, у нашій уяві, ми не забудемо її. Нам треба цю Україну вложити в душу й серця наших дітей. То замало убрати десь колись дитину в український стрій, або речі неправильно вирацьованій, та показати її на телевізії. Нам треба за виховні проблеми взятися негайно в усіх Відділах СУА, використовуючи всі можливості до краю. На те маємо виховний реферат, а в низах виховні референтки. Тільки не говорім, що наші діти мусять вrostати в американський ґрунт, і що ці проблеми для них зайві. На це можуть дозволити собі емігранти народів, за якими стоїть їхня держава, з якої вони виїхали. Яких ніхто не винищує фізично й духово. Цю прогалину наші діти будуть мусіли заповнити і власне нашим обов'язком і то першим і власне важнішим, щоб усі Відділи СУА взяли за виховну ділянку. Не крадькома, як зауважила я не раз, а послідовно й пляново. Бо може прийти час, коли то наш голос буде голосом „вопіючого во пустині“.

Дарія Бойчук

Добре сталося, що п-ні Дарія Бойчук торкнулась у своїй статті такої актуальної справи, як зміст праці Відділів СУА. Хоч її не можна вичерпати в одній статті, проте варто її намітити для дальшої дискусії.

Це правда, що Відділи залюбки старають фонди для інших цілей і організацій. Це дійсно почесне завдання — побудувати школу чи народний дім у місцевості. Але Союз Українок Америки має свої власні цілі й завдання, які повинно членство піддержати у першу чергу. Пригадаймо тільки видання творів Лесі Українки англійською мовою. Як багато вони допомогли в обзнайом-

ленні чужини з культурою нашого народу! Або влаштування українського етнографічного музею в Домі СУА. Він став би мистецьким осередком, що свідчив би про стародавню нашу культуру. Не згадуючи вже про взаємини з американськими жіночими організаціями. Це вимагає також поважних коштів, бо не тільки великої членської вкладки, але присутності на їхніх конгресах та деякої участі в їхніх акціях.

Думка п-ні Бойчук — включити й виховні завдання у зміст праці Відділів — правильна. В тій цілі встановили ми на Х. Конвенції виховну референтуру і багато Відділів вже має виховних референток на місцях. Дотепер ми широко не розгорнули праці, бо це зовсім нова ділянка, в якій треба обережно поступати. Річ у тому, що маємо у громаді декілька виховних установ. Якщо ми підхопимо б їх завдання, тоді постане двоторовість у праці, або ми зведемо себе до допоміжного чинника, подібно, як це діється при збиранні фондів на різні цілі.

У виховній праці ми рішили вибрати собі ділянку, яка нам найближча: зактивізувати українську матір. Ми гуртуємо її в наших рядах. Чи не слід скріпити її виховні здібності й допомогти їй у виховних завданнях?

Дальше — українська дитина потребує свого середовища поза церквою і школою. Багато Відділів уже переводило театральні вистави для дітей. Можна би створити також недільні світлиці; себто сходини дітей із програмою, як це вже показалося можливим.

Отже, як бачимо, наша виховна програма багато й цікава. Правда, вона нелегка. Але власне це повинно притягнути до неї членок СУА. Бо лиш самостійне завдання, яке ми випрацювали власною ініціативою, дасть нам вдовolenня з осягу і признання у громаді.

Та не можемо обмежитись у праці СУА виключно виховними завданнями. Наш статут обіймає різні ділянки — культ. освітню працю, суспільну опіку, звязки з американськими жіночими організаціями, співпрацю з нашими громадськими осередками.

Екзекутива СУА

Комплет журналу (7 чисел)
„Громадянка“ коштує 1 дол.

У важку хвилину

Присвячую пам'яті моєї дружини у річницю її смерті

Коли нам врешті вдалося вирватись із табору в Оремлазі, почалась властиво тривожна мандрівка.

Далеко за нами були морозні дні березня 1944, коли ми попрощались із Львовом. Потім запашні узбіччя Карпат і табор „Оремов Лаз“ на Словаччині. Понурі дні зустрічі з партизанами і врешті з трудом добута перепустка. Тривожна їзда і зупинка у Крупіні. І що далі?

Тут радять нам замешкати у селі С., віддаленому більш як двадцять кілометрів відсіля. Словацькі службовці, мимо нагляду партизан, ідуть нам на руку. Навіть радять, як оминати небезпеки. Врешті влаштуємось у згаданому селі. Якісь чесні господарі на краю села, при стежці до млина, дають нам квартиру та безпечний захист. Дружина допомагає в хаті господині, а я йду копати картоплю та збирати виноград. Зате одержую цілоденний харч, бохонець хліба, літру молока та дещо словацьких корон. А що наших грошей (це були німецькі марки або золоті) ніхто в Словаччині не приймає, то це дозволяє нам дещо підживитись і прийти до сил.

Зате чекає нас інша приемність. Щовечора приходять із лісу большевицькі партизани до наших господарів по харчі. На щастя вони не зясовують собі, хто ми такі, а наші господарі стараються нас крити.

У міжчасі шораз більше повторюються вперто глухі, немов із під землі вістки, що на партизан починає натискати якесь військо і вони починають втікати з деяких околиць Словаччини. А знову сільський війт, ставленик партизан, взиває урядово всіх мужчин, щоб ішли до партизанської бранки. Продумуємо, як того уникнути. Ще в пам'яті мені криївка в Оремовому Лазі, де я переховувався від подібної напасти. А тут довідуємось, що війт обіцяє по хатах не шукати. Тих, що поховались, він не видасть, але нехай ніхто з мужчин із хати не виходить, бо є наказ таких ловити.

На другий день увечері одержую перевірену вістку, що австрійці та Українська Дивізія здобувають Крупіну. Постерунок большевицької полі-

ції у сусідньому селі готовий до вимаршу, жде приказу. У цілій околиці погасло нараз електричне світло. Над вечором, показується ген над млином, мов сирота, одинокий німецький літак. Кружляє над селом і вертається назад. Стало глухо і темно. Самота, непевність і брак усякого контакту з рештою втікачів паралізують наші думки.

У ночі сон не береться. Чую, що й дружина ворухиться неспокійно. Говоримо пошепки. — Чи не піти б кільком жінкам до Крупіни? Мужчинам небезпечно показуватись. Але може воно вдалось би жінкам?

Другого дня дружина зговорила із двома жінками. Але до вечора вони роздумали. Занадто небезпечно!

— Піду сама, каже дружина.

— Ні, не підеш. Почекаємо ще день-два і ситуація вясниться. Одинцем жінці небезпечно мандрувати.

*

Неділя. Золотиться до сонця жовтневий, теплий день. Бачу, що дружина збирається і на мій запит каже, що йде до костела. Це мене заспокоїло, бо впродовж цілого життя вона мене ніколи не обманула.

Але в костелі її не було, знайомі її не бачили, а куди вона ділася, ніхто нічого не знав. Врешті по довгих розшуках довідуюсь від знайомих, що бачили вранці жіночу постать, як ішла дорогою до Крупіни. Але не можуть напевне твердити, що це була вона. Їх застановило те, що ця дорога була замкнена та пильно хоронена партизанами, а партизанські скоростріли, що вмістились були на костельній вежі, могли досягнути кожного, що з'явився б на ній.

*

Настала для мене тривожна ніч. З усіх кутків сільської хати виповзували тіні, що дошкулювали мені до живого тисяч разів повторюваним питанням, чому я пустив її на очевидну загибель.

Проминув і другий тривожний день. Про неї ніякої вістки. Вся українська колонія затривожилась і собі. Тим часом надходить справжня вістка: з Крупіни прогнано большевиків. З нашого села й околиці вони тієї ночі по-

щезали також. Постерунок поліції пустокою світить.

І знову надходить друга, але більш тривожна ніч. Вона була прикріша тому, що щось немов розпаленим оловом втискало в мозок слова: „її нема, вона вже не вернеться.“

І знов цілий день без вістки про неї. Увечері вже не видержую сидіти в хаті і втікаю. Хочу оминати того, щоб уже ніхто що хвилини не заходив та не питався про неї. Деякі добрі люди вже навіть потішали мене, що вона напевне вже не живе і хіба прийдесть мені розшукувати за її тілом.

В долині був лісок. Там можна було спокійно сидіти та спостерігати, що діється на дорозі та коло хати наших господарів. Почало вже сутеніти.

Втім завважую якийсь незвичайний рух коло хати. Домівники бігають, щось чи когось шукають. За хвилину догадуюсь, що мабуть шукають за мною. Що сталося? Чи може дружина вернулася, а може яка лиха вістка зависла над хатою? А може партизани прорвалися й за нами шукають?

*

Йду осторожно до дому. Перебігаю від одного куца лозини до другого. Заходжу на подвіря господарів від сторони потоку. В хаті тихо, але за хвилину вибігає на поріг господиня і киває радісно мені рукою. Підходжу, споглядаючи допитливо.

— Ваша пані повернулася. Дуже змучена, дуже неспокійна, де ви діваєтесь?

Кидаюсь до нашої кімнати. Дружина лежить одягнена на ліжку. Тільки незвичайна блідість вказує на її втому.

— Я була в канцелярії Української Дивізії, — сказала.

Я засипав її питаннями. А головне, як удалось їй достатись до Крупіни, коли дорога туди була замкнена?

— Я не йшла дорогою, а лісом. Часом зустрічала людей, що вказали мені напрям. Два рази зблудила була, але остаточно дійшла до гостинця, яким можна було за годину зайти до Крупіни. Коли я зближалась лісовою стежкою до гостинця, нагло почула якийсь несамопитий крик, втечу вантажних авт, а скоростріл цокав безнастанно та косив листя з дерев, що

(Докінчення на ст. 10)

Пошта у Воркуті

Знов поставлено мені питання, як нам пощастило налагодити зв'язок? Писати було строго заборонено, а навіть придбати папір, олівець, чорнило — це все не було легко. Проте ми постійно шукали змоги зв'язку зі світом. В одноманітності наших буднів кожна вістка — це був ясний промінчик, що нас кріпив.

Зв'язок із другими таборами було легше налагодити. Він був постійний і хоч часто переривався, проте скоро ми відновлювали його знов. За цей зв'язок дуже карали, навіть строгіш, ніж за шукання контакту зі світом. Мабуть боялись впливу в'язнів на нас. А він існував помімо всіх заборон.

Шляхи контакту були дуже різні. Не можу описувати їх подрібно, щоб не замкнути їх надаліше моїм товаришкам-в'язням. Скажу лиш, що частим знаряддям були тут люди, але й деколи предмети. Були місця, в котрих ми могли залишати вістки, а кудюю проходили в'язні-мужчини. Але цей спосіб був менш певний і часто заводив.

Але найбільш побажаний був зв'язок із рідною хатою, з родиною. Я вже згадувала про те, що деякі з українців мали від воєнного трибуналу заборону писати. По 1951 р. вільно було всім писати до дому двічі на рік. Уявляєте собі, як уважно писалось такого листа? Щоб якнайбільше сказати, а все ж не виявити непотрібного. Та найбільше хотілось дівчатам довідатись щось про рідню, про близьких про своє село чи місто.

Тому постійно шукали ми зв'язку. Всіми дорогами старались висилати пошту. Найбільше нагоди до того мали ми, робітниця з „базі“. Але тому й провірювали нас дуже строго на брамі. Написане передавали старим жінкам, що виходили на роботу або й чужинкам, що їх менше підозрівали. Оця провірка була нераз дуже прикра. Дижурні всували руки в кишені, обводили руками по бушлаті і коли лиш щось було їм підозріле — вилучували жінку з бригади і забирали на „вахту“. Там дижурні роздавали нас зовсім і докладно провірювали одяг.

Мені часто приходилось переносити пошту товаришкам, бо мене зпочатку, як чужинку не провірювали. Одного разу Катруся (прізвище я забула, але памятаю, що вона була гуцулка) на-

писала листа до своєї тітки в горах. А що вона працювала при будові, то прохала мене перенести того листа на „базу“. Я погодилась і сховала листа на споді валянок, притоптавши його добре лівою ногою. До брами підбігла я навмисне трохи спізнившись, рахуючи, що в поспіху мене перепустять. А вони мене відразу на „вахту“. Господи, я вже побачила себе у карцері! Казали мені роздягатись зовсім і коли я вже стояла у штанцях, вказали мені на валянки. З трудом скинула я праву, наче б то вона за тісна на мене. Коли забиралась до лівої, влетіла надзирателька і з криком зажадала, щоб мене випущено, бо ціла бригада чекає. Це мене врятувало. На „базі“ я пошуквала когось, що пустив би цього листа даліше. Там працювала вільно поселенка німка з України, Анна Карловна й вона обіцяла передати його якомусь залізничникові. І справді — машиніст вкинув його у скриньку у Москві й лист помандрував у Карпати. Може й був би досягнув тітку. Та судилось йому інакше.

Коли я розказала Катрусі свою пригоду на „вахті“, вона засумувала. А що, коли Анна Карловна не справиться? А що, коли залізничник видасть? Все могло трапитись. Найменше ще було б, коли б котресь із них знищив листа. Але знов жаль було невикористаної можливості. Так ми журились три дні, а коли нічого не трапилось, заспокоїлись. Аж тут одного дня кличуть Катрусю до політотделу. О, погано! За якийсь час покликали й мене.

Як справа виявилась? Коли лист прийшов на пошту в Катрусиному селі, поштова влада здивувалась, як Катруси́на тітка могла дістати листа з Москви. Листа розпечатано і пропозжено місцевому НКВД. Тут навели справки і ствердили, що він походить із табору. І так вийшов на яв весь ланцюх людей, що посунув листа на волю.

Для Катрусі закінчилось це карцером, мені уділено строгу догану й якого півроку перешукувано мене при брамі дуже докладно. Анна Карловна стратила роботу.

Так пропадало багато листів жінкам-в'язнів. Розкажу тут один випадок, що особливо якскраво ілюструє це. Однієї неділі ми мали працювати в місті на залізничному двірці. Ми довідались про те уже в суботу й усі з нас

почали писати листи до дому. Це було влітку й наш одяг був легкий. Всі ці листи передано мені і я заховала їх за підв'язковий пояс, що був тоді ще в мене новий і міцний. Мені пощастило. Через „вахту“ я все добре перенесла. На роботі я товаришкам листи повернула, бо вони самі мали шукати нагоди посунути їх даліше. І тут почалось лихо. На двірці був виходок, що з нього могли ми користати. Дівчата пішли з листами до жіночого переділу й зачекали, аж почули, що до чоловічого переділу увійшов мужчина. Тоді стали просити його через стіну, чи не взяв би він пошти з собою. Зразу він не хотів, а потім погодився. Коли дівчата вийшли з виходку, обімпіли: мужчина — це був начальник конвою! Грім ударив усією силою, бо ж листів було кільканадцять і всі писали доволі свобідно. Але українки — це чудові товаришки! При допитах усі вони стояли одною стіною, кожна за себе. Ніхто з них не видав мене. Так закінчилась ще одна „листова“ пригода.

Я навела навмисне два приклади, що закінчились невдачею. Шлях цей викритий з усіми лихими наслідками для учасниць. Та оба ці приклади показують, як уперто й невпинно жінки-в'язні шукали його й користали з кожної можливості подати вістку. По 1953 р. вже можна було пожалітись генеральному прокуророві в Москві. Це в багатьох випадках помагало.

Інша справа була з пачками. Коли надійшла така пачка — це було для обдарованих велике свято. Цілий барак брав у тому участь. Тоді обдарована розпаковувала його перед усіми і треба сказати, що всіх опроміювала та турбота й опіка її рідних. Не тільки тому, що всі з тієї пачки щось дістали. Але всі ми мали почування, що про нас памятають, що не забули і що ще можуть щось післати. Мені це було дорого, бо кілька літ я зовсім не листувалась із рідними. А потім, коли Червоний Хрест став чужинців правильно обділювати пачками, я знов могла поділитись.

Валлі Шліс

Переклад з німецького

Чии ви вже подарували міській бібліотеці „Дух Полумя“ — твори Л. Українки англ. мовою?

Пачкові сумніви

Усе почалося від газетного читання. Якось, під час так званої по україно-американськи „ланч-павзи“, одна з пань витягнула „Свободу“. Котрась із нас вказала на четверту сторінку газети й з тріумфом заявила: „Бачите, ціла сторінка витапетована тими оголошеннями про висилку пакунків. Ось маєте: Експорт-Імпорт, перше українське бюро, „шкіра на чоботи“ (певно що для висилки, хто в Америці ходить у чоботах?), „Висилкова фірма Івана Камінського“, знову шкіра з „Каннетикат Ледер“ „готова до висилки“... Знову „висилка до всіх країн Європи“, а тут знову перша українська фірма „Контіненталь“, тут „Зоря Парсельс“, тут „Пекедж Експресс“ і так далі, і так далі... А ви кажете...“

А на це друга: „А в „Америці“ немає одного оголошення, ага!“ — і з місця дістала репліку: „То ви вже забули, як „Америка“ оголошувала про фірму, що висилала „Піки на Україну“? Якщо тепер не оголошує, то лише тому, щоби зробити на злість „Свободі“...“

І так пішло. Кожна з пань мала щось сказати, кожна вже отримала листа, кожна вже чула про те, що залізнична станція і головний поштовий уряд у Львові завалений пачками з Америки, кожна вже висилала шовкові хустки й найлони до Польщі, не брак було таких, які висилають пачки аж кудись на Сибір далеко, які не цікавляться вже хустками і панчолами з найлону, але хутряними куртками, теплим біллям, теплим взуттям...

Так, пачки, пачки на Україну стали темою дня між нами, і то не лише в нашій фабриці. Вони стали темою дня серед цілої нашої суспільності в Америці, вони стають важливою позицією в майже кожному домашньому бюджеті, всьні стають предметом палких дискусій „висилати, чи не висилати?“ пачки на далеку, далеку Україну, вони витискають своє п'ятно на нашому щоденному житті. Аргументи за і проти схрещуються в дискусіях щодня: розповіді про картотеки „пачковців“, що їх напевно веде МВД, остероги з боку тих, які довго прожили під советським режимом і які знають, що означав у часах Єжовщини закид, що хтось має рідню закордоном — усе те плететься, одне за одним.

Ті, що висилають до Польщі, не мають ніяких проблем: якщо б польський „Уржонд Безпеченьства“ хотів завести картотеку всіх тих, які дістають у Польщі пакунки з Америки, мусів би зорганізувати спеціальне міністерство з багатьома будинками, де складала б реєстраційні карти всіх приходячих до Польщі пакунків...

Також і ті, що мають відборців своїх пакунків на Сибірі чи в Казахстані, не мають ніякої дилеми. Вони просто висилають ці пакунки, ну, бо так треба, а щодо консеквенцій, то як пише один молодий український заточенець до своєї рідні в Америці: „Пишіть і посилайте все, що хочете, не в'яжіться. Звідтіля я й так не вийду, а другої Сибірі і так на світі нема...“

Турботи є з висилкою пакунків на Україну. Слати чи не висилати? Чи ця шкіра на чоботи і ця тепла куртка, цайг на одяг і триконове білля не зроблять їм більше лиха, ніж користі? „Скажіть, пані?“ — питає мене одна молода жінка, колись з мого села, яка тепер робить зі мною при одній машині, а яка завжди ще заховала наївну, дитячу, віру в авторитет „імосцевої паннунці“... — „Скажіть, пані?“ — ...А я звідки знаю? Звідки я знаю, коли я сама клопочусь з моїм пакунковим бюджетом і моїми пакунковими сумнівами? Але кажуть, що старшим людям навіть пакунки з Америки в очах советської влади вже не допоможуть зашкодити...

Але, що ви скажете, коли адресат не має ще 70 років і нічого вже не мусить боятися, але коли він молодий хлопець і коли він пише ось такого автентичного листа: „Привет із рідного села... Здрастуй тату з привитом до вас ваш син. Тату, я сьогодні хочу написати письмо до вас, що я хочу

дівнатися про ваші здоровля і про ваші життя. Щодо мени якого здоровля і вам бажаю а поводитьсь мені як в дома ви сами наете як є дома...“

Тату, я прошу Вас не забувайте за мене, що ви ще маєте сина — тату ви якби знали що я ніц не маю тай виб мені щось прислали, як прийде неділя або свята то я вподертім старім ходжу, я бідний понад всі діти. Тату, присли мені костюм або чоботи які взутися. Тай мама бідна також така сама як і я ніц немає такого як люди десь мають.

На тому кінець поздоровляю вас найбільшим здоровлям, другим разом як я від вас получу ответ то напишемо більше. Бувайте здорові. Жду Вашого отвита, Па-па, писав Ваш син...“

Щож додати до цього: „ви сами знаєте як є дома“, „я бідний понад всі діти“... „Тату присли мені щось „костюм“ або чоботи які взутися“... „Привет з рідного села“... Ах, Боже!...

*

Недавно дістала одна пані листа від рідних. З України. Кілька днів плакала ревно, розпачала над їх долею, а опісля вирішила вислати їм... фотографії цілої рідні, тут, разом, і кожного з осібна. „Напишу їм усе“, схлипуючи, заявила, „як я важко тут працюю, встаю ранком, ще коли не світає, як я важко потім мучуся ще в хаті при роботі, попрятую, варю, дітей доглядаю, як дуже треба трудитися, щоб заробити на шматок хліба...“

„Уважайте, пані, щоб вам не прислали пакунка зі Львова“, хтось запримітив. „А чи ви їм написали, що маєте хату і за скільки тисяч, чи ви описали їм, яке хутро ви купили?“

„Щось теж!“, відповіла пані. „Я боялась би таке писати. Ще їм може зашкодити!“...

НЮ ЙОРК, УВАГА! НА МІЖНАРОДНЮ ЖІНОЧУ ВИСТАВКУ!

Дня 5. листопада — відкриття Міжнародної Жіночої Виставки! Огляньте в ній українські станки! Союз Українок Америки покаже стилеву козацьку світлицю за проектом Мирослави Гординської. У показі матеріальної культури побачите зразок нашого народного виробництва. У дитячій програмі виступатимуть українські діти.

Забезпечтесь наперед квитком вступу. Розпродажа їх заходами Союзу Українок Америки відбувається в усіх українських крамницях.

За українську душу

Дивне почуття огортає вас, коли йдете на стрічу з людиною, що повернулася недавно з дна людського пекла. Бо таким можна назвати „лагери“ ССРСР, в яких помирає й бореться велика частина українського народу. І в розмові з д-ром Княжинським, недавнім повертцем із ССРСР, сподієтесь знайти відгук того напруженого змагання, що його проходить там наш нарід.

І тому з особливою увагою слухаєте його слів. Чи можна пізнати, збагнути все у короткій розмові? Та д-р А. Княжинський розказує радо і вміло. Їй його звязкій і ядерній розповіді плястично змальовуються ситуації й постаті.

Про себе розказує мало. Мимоходом довідуєтесь про довгі місяці слідства в тюрмах Москви, засуд на 10 літ „исправительно-трудовых лагерей“, жахливі переживання „етапу“. А потім розгортається життя в „лагерах“, оті довгі роки невпинної боротьби за своє і своїх товаришів-в'язнів існування.

— Бо ж українців було в таборах найбільше. У кожному таборі становили вони до 80% в'язнів. А коли обчислити кількість ув'язнених на 16—18 мільйонів (точної цифри ніхто не знає), тоді можете зясувати собі, яку кількість наших людей вирвано з рідної землі.

Запитую про жінок-в'язнів.

— На початку ув'язнення у тюрмі ми були відділені. Та наше слідство в КПЗ (камера предварительного заключенія) проходило за тими самими методами. Жінок-в'язнів так само вимучували допитами, залякували погрозами та били. Деякі засоби залякування в них були ще більш жорстокі, як у нас. Наприклад, розказувала мені пізніш одна з ув'язнених, що їй казали під час переслухання роздягнутись до нага і так її переслухувано. Це все на те, щоб людину морально знівечити, принизити, зламати.

— Уперше зустрів я жінок-

в'язнів під час подорожі „етапом“. Їх везли тим самим поїздом, хоч в окремих вагонах. Це й було оте найстрашніше, що нам довелося бачити. Бо коли й етап для в'язня-мужчини є страшною пробою, то що ж говорити про жінок. До холоду й голоду, постійних „поверок“ із бійкою й лайкою приходять для жінок ще загроза знасилування різними „конвоями“ чи в'язнями-бандитами. Їй „лагері“ теж це траплялось. Але там життя більш-менш унормоване. А їзда „етапом“ виставляла їх на поталу кожного, хто тільки схотів.

— Потім уже зустрічав я жінок-в'язнів у „лагерах“. У перших роках ув'язнення не було поділу на чоловічі й жіночі табори. Жіночі бараки були в таборах поряд із чоловічими, жіночі бригади працювали поруч чоловічих. Жінки жили в таких самих умовах, як в'язні-мужчини. Для них не було ніяких полегш чи окремих норм. Для прикладу подам робітну норму вантажниць, що працювали в одному млині у системі таборів Сіблагу. Денно припадало на кожну жінку перенести 120 мішків зерна. Мішки з зерном важили 100 кг., мішки з мукою 70 кг. Їх мала кожна жінка перенести на просторі яких 150 метрів.

— Пізніше перенесено жінок до окремих лагерів і строго відсепаровано. Сталось це не з моральних оглядів, ні! А просто тому, що в лагерах стало родитись багато дітей і це справляло начальству клопіт. Бо ж жінка, що родила, якийсь час була нездібна до роботи. По закону їй прислужувало якесь звільнення, хоч і того не дуже придержувались. Але найважливіше — для дітей треба було влаштувати ясла, а згодом дитбудинок. Це все забагато коштувало...

— З того часу — а сталось це у 1947 р. — жінок-в'язнів ми вже не стрічали. Але звязок між таборами існував. Особливо вміли його вдержувати в'язні-українці. Їх було найбільше, і їх за-

пал та готовість давали раду найтруднішим перешкодам.

І д-р Княжинський розказує кілька пригод, в яких його піддержала щира рука земляка. Зовсім несподівано приходила поміч там, де перед в'язнем розкривалась безодня людської злоби, готова проковтнути його. Так діялось із кожним з них. Українців найбільше переслідували в лагерах, як вище начальство, так і нижчі чини, що здебільшого були москвини. „Хахли“ — це був предмет ненависти і знущань для всіх отих рабських натур, що раптом дістали владу в руки.

Під цим натиском в українців виявилась дивна сила. Дружня підтримка й допомога стали правилом у нашій групі, а що це значить в умовах лагерного животіння, знає тільки той, хто це перейшов. Але це не все. Із тієї постави виріс згодом свідомий, зорганізований спротив, що вилявся потім у відомі вже страйки в різних лагерах ССРСР. Під час цих страйків згинувало сколо 1.700 найкращих наших людей. У Кінгрії загинуло 500 жінок, що виступили перед танки, щоб захистити своїх друзів. Цією жертвою окуплено полегші, що настали в тюремному режимі.

Ще кілька слів і наша розмова закінчується. Мій співрозмовець згадує.

— Коли ми всі — після важкого етапу — підійшли вперше до брами лагера, я побачив над нею у вечірньому світлі зловіщі три букви ЛМР (лагер усиленого режіма). Цей напис ударив мою свідомість і ввійшов туди пересторогою. Неначе слова Данте, що він їх умістив над входом до пекла.

— По десяти роках я вийшов звідтіля. Це була ласка Господня, бо тільки їй завдячую це. Із собою взяв я згадку про українську душу, так як її пізнав у темряві лагерного життя. Там вона світить своєю щирістю й любов'ю та впливає силу витримувати це.

Мабуть, не треба більшого

доказу живучости й сили нашого народу. Серед найтрудніших умови, під постійною загрозою важких кар, а навіть смерті — вирости вони в силу, на яку опираються мільйони співв'язнів і з якою рахується тюремна влада. Одну з найтрудніших проб історії ми перешли. Хто зна, які нас ще чекають? Та до всього вони готові, оті українські в'язні концтаборів ССРСР.

У важку хвилину

(Докінчення зі ст. 6)

падало мені на голову. Я впала в придорожний рів на зівалі листя. Це втікали партизани, як то мені пізніш в'яснили. За хвилину завважила я, що їдуть якісь авта, але вже повільніш. Раптом напроти мене якесь авто затрималось на гостинці. Видно, щось у ньому зопсулось. З нього починають вилазити вояки і я чую, що говорять між собою по-українськи. Рятуюнок, думаю, Бог помилував нас! Вилажу зпоміж кущів та листя, заболочена й запорошена від стіп до голови і підходжу до них. Вквортці розказала їм свою історію. Та вони робили мені викиди з причини моєї, як вони казали, очайдушности. Потім узяли мене на авто і повезли прямо на свою команду.

— Тут команда зробила з моїх зізнань записку і казали ждати на відповідь до другого дня. Остаточоно довідалась, що до Н. завтра прийде австрійський військовий відділ і з ним мають втікачі негайно звязатись, бо вони мають від команди вказівки, що з нами зробити. Наша евакуація до Австрії має наступити зараз, бо оба відділи мають до кількох днів покинути нашу околицю.

Ще щось хотіла говорити, але втома не дала їй. Вночі, коли я прокинувся, почув, що вона тихо стогне. На мій запит відповіла, що ніколи її так дуже в боці не боліло, як сьогодні. Так почалась у неї жажлива недуга, що кілька літ пізніше зігнала її в могилу.

Д-р Микола Рибак

Чи ви вже вирівняли передплату за „Наше Життя“?

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

ДІТРОИТ, МИШ.

Дня 23. липня 1956 р. заснула вічним сном Катерина КУПІЩЬКА-БУК, членка 26. Відд. СУА. Бл. п. Катерина Бук від довшого вже часу нездужала, хворіючи на зтяжну недугу серця, але, не дивлячись на це, до посліднього дня свого трудящого життя брала живу участь у громадському житті, тому вістка про несподівану смерть порушила всіх, кому довелося з покійною працювати. Милої, погідної вдачі, правого характеру, справедлива, жертвенна, все готова до праці й помочі, все активна. Кілька останніх років бу-

Катерина Бук
Late Catherine Buk, member of Branch 26 of UNWLA, died recently in Hamtramck, Mich.

ла опікункою хворих. Взявши на себе обовязок, завжди бездоганно з нього вивязувалась, не очікуючи подяки ні похвал. З покійною зійшла в могилу одна з тих тихих, карних членок, що все являються на кожний поклик, та радо вітають кожний новий почин організації, а своєю муравлиною працею — помічю в кухні, чи рекордовим поширюванням отих тикетів, які так нерадо приймаємо, була приміром для других. Такі членки є підвалиною організації. З її відходом Відділ дізнав дошкульної втрати.

Бл. п. Катерина Купіщья-Бук народилась 12. грудня 1888 р. в селі Багатятичі, пов. Камінка Струмілова (Зах. Україна). Молодою дівчиною приїхала до Канади, а по кількох роках до Америки. В душі носила велику любов до Батьківщини, тому приєдналась до організації. У Відділі працювала від початків його заснування. Одинока її донька Маруся Бук-Явна, талановита сценічна й співацька сила у молодім віці згинула в автомобільній катастрофі. Тяжкий удар долі захитав здоров'я матері. Здавалося, що недуга серця, в яку впала, цілковито її зломить. Але

переборолала себе і в жертвенній праці для нашого Відділу, Сестрицтва Неп. Зачаття Пресв. Діви Марії та Жіночого Демократичного Клубу втишала свій біль.

Оцінюючи працю, членки 26. Відділу СУА зорганізовано з усіма почестями віддали їй останню прислугу. В організаційних відзнаках, з прапорами, під проводом голови п. Марії Бережанської, як рівнож членки Сестрицтва Неп. Зач. Пресв. Діви Марії під проводом п. Марії Прокопович, стоячи у двох рядах зі свічками в руках вислухали Співану Службу Богу, потім із прапорами супроводжали домовину на цвинтар Мавнт Оливет. У похороні взяли численну участь також членки сусідніх Відділів СУА та згаданих організацій.

Над відкритою могилою іменем 26. Відділу СУА зворушливо попрощала покійну п. Катерина Хомяк, підкреслюючи її прикмети й велику любов до всього, що українське. З цієї любови випливала жага праці в організації, щоб по своїй змозі якнайкраще прислужитися українській справі. П-ні Феся Сиділо, членка 31 Відділу СУА, власним віршом висказала свій смуток і тугу покійної за Рідним Краєм, за тими зеленими лезадами, які ще раз у житті бажала побачити.

По похороні відбулася тризна в Демократичнім Клубі, де знов забрала слово п. Катерина Хомяк. Вказала на те, що покійна дуже любила свою організацію, невтомно для неї працювала й багато жертвувала на її цілі. То дуже було б по її волі, якщо б сьогодні присутні зложили свої датки на пресу СУА, на „Наше Життя“. Збіркою зайнялися членки 26. Відділу СУА пп. Юлія Кульчицька, Марія Бережанська, Анна Ганиш і Юстина Годованець. — Збірка дала 84.00 дол.

Покійна полишила чоловіка Петра, з яким прожила 49 літ, брата Олексу й сестру Настю в Україні, та численну родину в Канаді.

Марія Слюсарчук

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧОРІ

У травні відбувся заходами Українського Академічного Т-ва у Парижі літературний вечір молоді письменниці Віри Вовк. Письменниця прочитала кілька своїх елегій та частину з роману „Дервіші й духи“.

Хор 47 Відділу СУА

Коли я дістала запрошення від редакції „Нашого Життя“ описати свою працю з хором 47 Відділу у Рочестері, тоді промайнули передо мною всі попередні мої спроби. Було їх багато. Але найрадше згадую перший дитячий хор, що я zorganizувала в с. Тюдів на Покутті. Около 30 дітей було там, що вже по році співали у церкві під час тихої Служби Божої.

Потім уже тих хорів було більше й дуже різноманітних. Це були здебільшого невеликі провінційні хори, що вимагали великого вкладу праці. Але я любила це діло і мене не відстрашувало те, що у співаків сирі голоси та й що вони не знають нот. Наприклад під час перебування у Снятині я zorganizувала і провадила три хори — мішаний, жіночий і чоловічий (поза працю в музичній школі). На еміграції в Регенсбурзі я теж zorganizувала жіночий хор, що виступав на імпрезах.

Тому й дуже охотно погодилась я в Рочестері на пропозицію управи 47 Відділу zorganizувати жіночий хор. Це сталося в 1953 р. і від того часу наш хор працює й виступає на різних імпрезах.

Техніка праці з хором в загальному нелегка і вимагає глибокого зрозуміння і музичності в хористів. Звичайно приходиться починати від абетки, себто вчити хористів сольмізації і разом із тим темперувати голоси. Добре є переспівувати гамми для вирівнювання різного тембру голосів.

Співанки добре переводити зі супроводом якогось музичного інструменту. Важним моментом при розучуванні пісні є не тільки вивчення мелодії, але й розуміння тексту. Це улегшує хористові опанувати музичні фрази. Коли цього досягнуто, то хористи краще йдуть за диригентом і виконують пісню по його волі. Коли пісня технічно опрацьована, тоді починається відшліфування її. Це залежить

Хор 47 Відділу СУА у Рочестері під орудою Ірини Костинюк

Among the choirs organized by the Branches of UNWLA one of the best is the choir of the Branch 47 of Rochester, N. Y., led by Mrs. Irene Kostinyuk.

від ініціативи та музичного чуття диригента.

На співанках не розучуємо тільки одну пісню, бо це змуджує хористів. Недобре також за довго затримуватися на вивченні трудних музичних фраз. Часом варто навіть речі, що їх собі співаки тяжко засвоюють, під час співанки залишити, розучувати щось зовсім нове і лиш за деякий час повернутись до попередньої трудної речі. Це допомагає також контролювати музичну пам'ять хористів. Бо докладність у розучуванні партії поодиноких голосів мусить бути точна. Кожен співак повинен знати свою партію так, якби мав співати сольо. Це надає цілому хорові самопевности й відваги.

Працюючи з хором 47 Відділу я не могла примінити всіх своїх засад. Хор не може відбувати постійно співанок (при фабричній і домашній праці хористок це нажаль неможливе). Однак коли я підготувала хор до виступу на якусь імпрезу, то працюю з хором приблизно три місяці, відбуваючи співанки двічі в тиждень (по 2 год.). Репертуар підбираю нетрудний і невеликий (4 до 5 пісень).

На закінчення хочу згадати, що довгі літа моєї праці з хорами мене переконали, що праця хоч досить вперта і на перший погляд мозольна, дає велике вдоволення. Єдне у спільному зусиллі диригента й

хористів і приносить насолоду слухачам.

Організування хорів на еміграції є особливо важною справою. Плекає нашу рідну пісню і допомагає нашій громаді зберегти її у своєму серці. Тут хочу висловити побажання, щоб при кожному Відділі СУА постав більший чи менший хор.

Ірина Костинюк

НОВІ ВИДАННЯ

Віра Вовк: ЛЕГЕНДИ. Видавництво „Молоде Життя“. Обгортка Марії Терезії де Олівейра. Ст. 28.

Перша книжечка молодої авторки незвичайно витримана. В ній зібрано шість легенд. Використано в них моменти з сільського життя — весілля вбогих, Великдень убогих, гарячу віру „придуркуватого“, страх малого хлопчини. Легкими мазками авторка розмальовує постаті й тло.

Але найцікавіше побудовані легенди, де відбилась наша бурхлива дійсність. Зокрема „Різдвяна легенда“. Там Різдвяна ніч втиснулась в убогу колибу в найбільш тривожний час, коли гинули люди і палали села. І в холоді цієї ночі розвіло ще раз велике чудо на нашій катованій землі.

Так само „Легенда про колоски“ написана в роковини великого голоду. Із туги дівчинки-підлітка зродилась віра у поміч Божу в хвилини важких страждань.

Книжечка видана чепурно. Треба радіти вдалим дебютом молодої авторки.

Л. Б.

† Посмертна згадка

АЛЕНТАВН, ПА.

В неділю 9. вересня ц. р. помер по короткій але тяжкій недужі широко-відомий громадянин, щирий працівник на церковно-народнім полі, довголітній член 147. відділу УНС, примірний муж, батько і дідусь Антін Салаш в Алентавн, Па., проживши 67 р. Він оставив горем прибуту дружину Юстину вдовою, жонатих сина Григорія, пасербицю, 8-ро внуків і рідну сестру тут в Америці в жалобі. Покійний походив із села Завовичі, Городецького повіту, в Західній Україні.

З жалем і смутком відпроваджувала алентавнська православна громада свого заслуженого члена на вічний спочинок у четвер, 13. вересня, на парохіяльний цвинтар при Фулентон Евию в Алентавні, відаючи покійному останню прислугу.

Придержуючись старих українських звичаїв, зійшлися після похорону до парохіяльної залі родина покійного та приятелі, не лиш місцеві, але й з таких далеких сторін, як Огайо, Милвокі й Канади, на т. зв. „ломинки“, де між іншими забрала слово членкиня 8-го Відділу СУА в Бронкс, Н. Й., та Українського Відділу Ам. Червоного Хреста в Нью Йорку, яка, живучи колись в Алентавні, дуже близько була познайомлена з цілою родиною покійного Антона Салаша, п-ні Катерина Джорджія з Нью Йорку.

У своїй короткій промові представила вона зібраним, яку велику втрату, жаль і смуток принесла смерть покійного не тільки ближчій родині, але також цілій громаді, яку він любив, для неї працював і все був щедрим там, де йшло про поміч народній справі, чого доказом є його передсмертне призначення 100 долярів на народні цілі. При закінченні своєї промови, завізвала п-ні Джорджія присутніх для вшанування пам'яті покійного, зложити від себе лепти на такі ж самі справи, як це робив за свого життя Антін Салаш. Зложено на її руки 36.00 дол., з чого вислано 10 дол. як Національний Даток до УККомітету, а 26.00 дол. на фонд „Мати й Дитина“, які передано через канцелярію редакції журналу „Наше Життя“ у Філадельфії. (На жаль, з браку місця імен жертводавців неможливо було помістити). „Вічна Пам'ять!“.

Подала К. Д.

Вже почалось переселення

Ашуранси, що їх виставили Відділи СУА, вже пішли в рух. Із кожного з них скористала одна українська родина. У таборах і оселях скитальщини уже підготовляються до виїзду. Та перед тим треба перейти консульярну перевірку, що має велике значення.

Одначе Відділи СУА, що заявили охоту прийняти переселених, уже підготовляються. Голови Відділів і референтки суспільної опіки одержали недавно тому спеціального листа з Централі. Треба подумати над тим, як притягнути членство Відділу до співучасті в улаштуванні переселеної родини!

ДАР ДЛЯ МУЗЕЮ СУА

Знов наспіли до Музею СУА два цікаві експонати. Це чоловіча сорочка й жіноча попередниця з Перегінська. Оба предмети в гарному стані, багато вишивані. Їх подарувала п-ні Марія Ганчерюк із Ньюарку, що привезла їх із собою з рідного краю. За цей щедрий дар Головна Управа СУА складає щире подяку.

Вже вийшло з друку:
**Ірина Павликовська
НА ГРОМАДСЬКИЙ ШЛЯХ**
Нарис історії жіночого руху
Багато ілюстрована книжка.

Ціна 1 дол.

ПОДЯКА

Складаємо щире подяку б. управі Жін. Т-ва „Просвіта“ у Гилсайд, Н. Дж., за пожертву в сумі 16 дол., котрі передала пані Федчишин на фонд „Мати й Дитина“. Тішимося, що не забуваєте про наших найменших в Європі, що потребують нашої опіки!

Рівночасно складаємо щире подяку всім жертводавцям, що на весіллі п-ни Таїсси Рубель із п. Ярославом Турянським зложили суму 18.50 дол. на фонд М. і Д. Молодцям бажаємо багато щастя на новій дорозі життя, а жертводавцям щире спасибі!

Ольга Салук, голова станиці М.Д.
Оксана Бемко, касієрка.

Куховарські зшитки

ОВОЧІ й ГОРОДИНА

Упорядкувала Н. Костецька
замовляти в Централі СУА.

Ціна зшитка 60 ц.

Замовляти в Централі СУА.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЕСТРАДИ

З рамени Музичного Клубу в Маямі відбувся у квітні концерт української піяністки Наталії Климкевич. У програмі були твори українських композиторів — Людкевича, Барвінського, Нижанківського і Косенка.

У серпні ц. р. співачка Євгенія Зарицька виступала на міжнародньому фестивалі в Люцерні, виконуючи ролю у творі визначного німецького композитора Гіндеміта, який сам диригував на тому концерті.

У травні піяністка Кляра Скрипниченко дала три самостійні концерти в консерваторії Сиднею. У програмі були сонати Бетовена, Скарлатті, Моцарта, Ліста, Шумана, Рахманінова та Барвінського.

„НАШЕ ЖИТТЯ“ ПРИГАДУЄ...

Вже проминув жовтень — місяць книжки і преси. Що перевели наші культ. освітні і пресові референтки у тому часі?

Ще не пізно й тепер перевірити, чи членки вашого Відділу передплатили „Наше Життя“. Це треба пригадати їм на сходинах загально й попросити кожну, щоб зложила на ваші руки передплату. Напевне будуть вам вдячні за те. Багато їх не знає про ухвалу обовязкової передплати, яка запала на XI. Конвенції СУА.

Але й поза Відділами СУА можна знайти передплатниць! Використовуйте до того кожну нагоду товариських сходин і зустрічей.

Про вислід ваших старань будемо повідомляти в „Нашому Житті“.

Із конгресу жінок-універсанток

Дванадцятий Конгрес Федерації Жінок-Універсанток, що радив від 3. до 9. серпня у Парижі, мав за тему міжнародне порозуміння. Оця актуальна політична течія, що пробує побороти затяжні міжнародні конфлікти різними шляхами, викликала цю потребу.

Конгрес відкрито дня 4. серпня в великій залі Сорбони. У президії засіли високі французькі достойники і представник ЮНЕСКО. Промовцями були президентка Федерації п-ні д-р Літ, французька адвокатка Гренодіє і сенаторка з Філіпін Пексон. П-ні Гренодіє говорила про „Міжнародне порозуміння й його соціальні наслідки“, а сенаторка з Філіпін про „Вплив Технічної Допомоги ООН на міжнародні взаємини Далекého Сходу“.

Подібно були побудовані дальші дні нарад. Промовляла п-ні Куннсара з міністерства освіти Сіяму про „Міжнародне порозуміння через освіту в Південно-Східній Азії“, представниця ЮНЕСКО п-ні Гілдер про „Міжнародне порозуміння через театр“ і професор брюсельського університету Де Брукер про „Міжнародне порозуміння й наука“. Як бачимо — зачіплено тему в різних площинах. Головним тереном, що його обрано за приклад цього діяння — були азійські країни.

Всі наради (делегатки і комісії почали радити 30. липня) відбувались в модерному жіночому ліцеї, в одній із найгарніших дільниць Парижа, де знайшла приміщення більшість учасниць. Прибуло 200 делегаток різних націй і для них у-

часть у нарадах була обовязкова. Поза тим було ще около 1000 членок і гостей. Щоденно друкувались звіти з нарад, котрі інформували про перебіг зїзду.

Доповіді були напрямними для Федерації і її членів на майбутнє. А у звітах управи, що були роздані учасникам конгресу на вступі, розгорнулась праця Федерації за останні три роки. Найбільше уваги присвячено взаєминам із Об'єднаними Націями і стипендійним справам.

Федерація Жінок-Універсанток має при ООН консультативний статус. Враз із іншими неурядовими організаціями, вона пильно слідкує за діяльністю ООН і їх агенцій і випрацьовує та предкладає до кожної точки своє становище. Окрема комісія діє з її рамени при Економічній і Суспільній Раді, а друга знов при ЮНЕСКО. Обі комісії проробили на терені ООН поважну роботу. Їх ділові записки на різні теми — наприклад „Доступ жінок до урядових стипендій“ — ООН включили й поширили між своїми офіційними документами. Усних інтервенцій Федерація перевела дуже багато. Проблема однакової платні за однакову працю, розгляд частинної праці для жінок, однаковий доступ дівчат до освіти — були предметом дискусії між комісією Федерації а відповідними чинниками ООН. Та найбільшим вкладом Федерації в освідомлення жінки були регіональні семінари громадської освіти. Останній переведено в 1954 р. у Манілі на Філіпінах.

Стипендійна акція Федерації дуже обширна. Найбільше стипендій розділило Американське Т-во Жінок-Універсанток, бо аж двадцятьдві у висоті від 2.000—3.500 дол. Австралія признала в цьому році стипендію для студентки з південної Азії, що бажала б студіювати в Австралії. Канадійське Т-во Жінок-Універсанток признало стипендій на 35.200 дол. Французьке Т-во місця для двох французьких студенток у гуртожитках. Важко було б вичислити тут довгу листу інших країн, що признали міжнародні або внутрішні стипендії. Ця акція провадиться уже здавна і з неї користає багато жінок із вищою освітою.

Французьке Т-во Жінок-Універсанток причинилось до конгресу ще спеціальними відчитами. Поділені на різні ділянки — літературу, архітектуру, історію, право, навчання ітд — вони повчали делегаток про Францію. Сюди включено відвідини різних мистецьких чи виховних установ. Оці відчити чи прогульки відбувались у хвиликах, вільних від нарад і гуртували спеціалістів кожної ділянки.

Яке ж було становище українки-універсантки, що взяла участь у конгресі? Я була членкою Французького Т-ва Жінок-Універсанток, отже господині конгресу мені були добре знайомі. Тому зараз на початку я зложила в президії конгресу ділову записку про українських жінок-універсанток, де інформувала Федерацію про їх склад і традиції і вказала на некорис-

ІЗ ЖИТТЯ НАШИХ ЦЕНТРАЛЬ

УКРАЇНСЬКІ КЛУБИ В АВСТРАЛІЇ

В усіх країнах нашого поселення з часом відчувається потреба товариського осередку. Тут і там постають вони у формі клубів. Подекуди ці зустрічі постійні, що-тижневі, а в деяких місцевостях знов люди сходяться лиш із певної нагоди.

Союз Українок Австралії виявив щасливу ініціативу створити такий товариський осередок для свого поселення. В Аделаїді засновано його вже у 1952, а в Сідней у 1954 р. Ініціативна група членок постановила відразу зробити цей центр постійним. Тут мало б згуртуватись товариське життя цілої української громади.

Союзом Українок Австралії пошастило. З жіночою дбайливістю приступило жіноцтво до впорядкування цих вечорів, що мали дати відвідувачам відпруження й українську атмосферу. Зокрема горнутья до цих клубів самітні люди, що хочуть бодай один вечір у тиждень провести в українському оточенні. Старші громадяни приходять послухати доповідей, а молодь любить потанцювати. Окрім того у клубах відбуваються наші традиційні зустрічі, як Щедрий вечір чи Свячене.

На започаткування роботи зложили клітнини СУА певний даток. Наприклад оба Кружки СУА у Сідней пожертвували по 10 ф. і за ці гроші закуплено інвентар (склянки, підставки, тарілки, ложочки й посуду). Сходини клубу відбуваються звичайно в Нар. Домі або іншій залі, й за приміщення приходиться платити. Клуб покриває це зі вступів і з доходів буфету, що його

сне їх становище поза залізною заслоною.

Міжнародню зустріч Федерації я бачила вперше й тому старалась пильно слідкувати за ходом нарад. Численні ірогульки й товариські зустрічі давали мені нагоду пізнати і зблизитись із деякими учасницями конгресу. Тим, що цікавились проблемою сходу Європи я теж роздала ділову записку про наших жінок-універсанток та гарно ілюстровану брошуру „Жінка України“.

Д-р Олександра Піснячевська

кожного разу приготівляють членки СУА.

Однак клуби не є обчислені на дохід. Головною ціллю СУА є створити товариський центр і причинитись до розвою культурного життя громади. Коли й виходить при кінці деяка надвишка, тоді звичайно призначають її на цілі клубу. Наприклад у Сідней закуплено за 51 ф власний радіограм.

Програма клубових вечорів складається з доповідей та спогадів. Замітними темами у Сідней були — „Модерне малярство“ Ю Кміта, „Спомини про УГА“ С. Домазара, „Римські церкви“ о. д-ра Дячишина, „Закарпатська Україна“ Т. Триша, а в Аделаїді „Українська жінка у визвольних змаганнях“ мгр. Меркле, „Збереження зовнішніх форм ввічливости“ Т. Чубатого, „Здорове плекання тіла“ П. Карташевської. Та це лиш деякі теми з цілого ряду інших, що їх обговорено за кілька літ. Трапляються вечорі й без доповіді і їх молодь використовує на танці при музиці з платівок.

Організаційно клуб підлягає Кружкові СУА, але має окрему управу і касу, бо його завдання розростаються і вимагають великої уваги. Наприклад у зимовому сезоні 1955 клуб мав обороту 125 ф і відбув около 20 вечорів і з доповідями. На чолі управи стояла п-ні О. Ванчицька, культ.-освітньою референткою була п-ні Б. Пиць, секретаркою п-ні С. Питляр, господинею п-ні І. Лучаковська, а касіеркою п-ні А. Мзйковська.

На початку свого третього сезону клуб упорядкував по-новому свою програму. Поодинокі неділі місяця поділено між організаціі, зацікавлені у товариських сходинах. І так у першу неділю відбуваються ширші сходини Кружка СУА у Сідней. У другу неділю Літературний Гурток влаштовує доповідь, у третю неділю Обеднання Військовиків, а в четверту йде програма для молоді з курсів українознавства, ведена Клубом Юних Сердець. Сходини відбуваються в неділю від год. 5.30 до 8.30 за виїмком великих свят. На приміщення клуб дістав в Українському Домі дві гарно відновлені кімнати.

Оттак проводить Союз Українок Австралії свою культурницьку місію серед української громади. Треба підкреслити це його завдання, що посеред усіх українських поселень висуває його на особливе місце. Із його досвіду могли б скористати й інші жі-

ПРАЦЯ ДЛЯ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Комісія збирання матеріалу для ЕУ збирає дані про громадських діячок, що повинні зайняти належне місце в крузі наших замітних людей. Про багатьох із них бракує різних даних. Можливо, що живуть у вільному світі їхні свояки, які могли б подати бодай короткий життєпис, або хоч поодинокі дати.

ГАЛІП ЕВФРОЗИНА, голова Жіночої Громади в Чернівцях в рр. 1912-14.

ГОЖЕНКО МАРІЯ, заміжня Матюшенко, революційна діячка, член РУП.

ГРАБАР ОЛЬГА, родом Бачинська, дружина Костя Грабара, очолювала жіночі організації в Ужгороді до 1938.

ГРУШЕВСЬКА ОЛЬГА, дружина проф. Олександра Грушевського, член Укр. Центр. Ради у 1917 р.

ГАУДІЧ ЕВГЕНІЯ, педагог-природник, з 1923 р. вчила у середніх школах Кам'яця Подільського, у 1937 арештована й заслана.

ДВОРСЬКА В., член Укр. Студентської Громади в Петербурзі.

ДЕМБСЬКА МАРІЯ, активна членка Т-ва Захисту Працюючих Жінок у рр. 1907—1911 у Києві.

ДОВНАР-ЗАПОЛЬСЬКА, дружина проф. Довнар-Запольського, голова Т-ва Захисту Працюючих Жінок у Києві.

ДУДАКОВА МАРІЯ, член Укр. Студ. Громади в Петербурзі.

ДНІСТРЯНСЬКА СОФІЯ, род. Рудницька, піяністка-музиколог.

ВИХОВНА КОМІСІЯ СФУЖО

Одним із виховних ключів, що їх передано членам-організаціям СФУЖО — це є творення дитячих бібліотек при виховних установах. У тій цілі Виховна Комісія зладила список дитячої літератури, поділений за віком дітей на три групи. Вказівки для ведення учнівської бібліотеки випрацювала, на запрошення Виховної Комісії, п-ні Софія Дорошенко, яка створила й веде бібліотеку при парохіяльній школі Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії у Філадельфії.

Шкільні бібліотеки повинні постати також при школах українознавства зі співучастю й допомогою жіночих організацій.

ночі гурти, коли мали б відданих працівниць та зрозуміння для такої діячки нашого життя.

Ольга Горачук, голова Жіночої Секції при Хліборобсько-Освітньому Союзі у Курітібі, Бразилія

Olga Horachuk, President of the Ukrainian Women's Organization at Curitiba, Parana, Brazil.

У далекій Бразилії

Про Жіночу Секцію при Хліборобсько-Освітньому Союзі в Курітібі, Бразилія, не довелось нам багато звітувати. Хоч існує вона вже двадцять літ, проте скромно діє у своїх рямцях, проводячи здебільшого допоміжну патріотичну роботу в своїх громаді. Щойно з заснуванням жіночої сторінки у часописі „Хлібороб“ у 1953 р., розгортається перед читачами розмір їхньої праці.

Від 1954 р. очолює Жіночу Секцію п-ні Ольга Горачук. Вона уродженка Бразилії і навіть її мати, п-ні Анна Тадра, вже походить звідтіля. Але плеканням українських традицій у родині займалась бабуна, яка розказувала дочці й унучці багато гарного про рідний край. Це прищепило їм ще в дитинстві любов до України.

Тому виростаючи, молода Ольга Тадра зразу включилась у життя української громади. Живучи на передмісті Курітіби, на Портоні, вона бере участь у драмгуртку й хорі. Ще гімназисткою віддає весь позашкільний час громадській роботі, бо крім Портону працює також у Т-ві ім. Шевченка у Курітібі. Закінчивши учительський семінар, молода Ольга виходить заміж за Іллю Горачука, редактора часопису „Хлібороб“. Якийсь час мо-

лода пара проживає в Порто Уніон, але в 1936 р. переїздить до Курітіби. Саме в тому часі тут зорганізувалась Жіноча Секція ім. Дарії Гнатківської. Ольга Горачук стає першою секретаркою товариства.

Із вибухом війни закрито в Бразилії всі наші організації. Щойно по війні відновилось громадське життя. В нововибраній управі Ольга Горачук працює як скарбничка до 1954 року. В тому році вибрано її головою і повново в 1956 р.

Бажаючи доповнити свою освіту, Ольга Горачук закінчила курс бібліотекарів і працює тепер керівником відділу великої бібліотеки в Курітібі.

Жіноча Секція при Хліборобсько-Освітньому Союзі гордиться своєю головою, що хоч не бачила ніколи України, проте своєю працею причинюється до її розголошу.

Історичний календар

ЛИСТОПАД

Свято роковин Листопадового Зриву. „Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління — в нетління встає“. (Перший лист св. апост. Павла до Коринтян п. 15, 42).

95 років з дня народження Дніпрової Чайки (1861). Письменниця.

105 років від народження Наталі Кобринської (1851). Визначна громадська діячка, піонерка українського жіночого руху, письменниця.

360 років від Берестейської Унії (1596 р.).

Дмитра Великомученика. Св. Дмитро приносить зиму.

55 р. від народження Юрія Липи (1901—1944). Поет, письменник, публіцист. Лікар. Правдоподібно у 1944 році забитий у боях УПА проти большевиків у Галичині. Збірки поезій: „Світлість“, „Суворість“, роман „Козаки в Московії“, есеї „Бій за українську літературу“ й ін.

Св. Михайло, патрон Києва. Він же опікун мисливців.

35 років, як большевики під Базаром розстріляли 359 українських вояків (1921 р.), учасників Другого Зимового Походу. Память про цих героїв ніколи не вмре в серцях українського народу.

д-р. Галина Лащенко
культ.-освітня референтка
СФУЖО

ВІДГУК МАНІФЕСТАЦІЇ

У липневому числі „Нашого Життя“ подали ми на англійській сторінці коротко про відгук маніфестацій у честь 500 погиблих жінок. Там зачитували зміст листа Державного Департаменту, яким він зазначив своє становище до цієї події. Цього листа надіслав сенатор Кейс 28 Відділові США в Ньюарку.

Подібного листа одержав також 29 Відділ США у Вунсакеті, Р. Ай., якого переслав Відділові конгресмен Форенд. Департамент за підписом заступника секретаря Р. Гила потвердив, що подія, яка сталася в таборі Кінгрі йому добре відома. Дальший зміст листа звучить, як слідує:

„Уряд Злучених Держав дуже зацікавлений явищем примусової праці, що завважається в Советському Союзі й інших комуністичних країнах. Такі явища є проявами насилля в тоталітарному режимі.

Наші можливості принести полегшу цим людям дуже обмежені, бо це переслідування впливає з внутрішньої політики чужої держави. Все ж таки віримо, що сила світової опінії може стати важливим чинником для зміни таких внутрішніх утисків. З тією метою уряд Злучених Держав користав з усіх доступних йому засобів, щоб зясувати всім народам нелюдську поведінку комуністичних режимів“.

ВІСТІ З ФЕДЕРАЦІЇ

Ще в часі вакацій розіслала канцелярія СФУЖО членам-організаціям дві пелески для св. Миколая. Для менших дітей „Золота книга“, а для більших „Хто не вірить в Миколая, чортика втішає“ пера Наталі Лисий із Монтга Гросса. Посилка вже напевне напілл й жіночі організації приступили до підготовки вистав.

З тією ж посилкою відійшла до всіх членів-організацій книжка І. Павликовської „На громадський шлях“. Вона призначена для бібліотеки кожної організації і послужить інформаціями як своїм змістом, так і календарем про перебіг нашого жіночого руху. Дальші примірники можна замовляти в канцелярії СФУЖО за надісланням 1 дол.

Вже вийшли два випуски
ІНФОРМАЦІЙНИХ
МАТЕРІАЛІВ СФУЖО
Замовляти в Централі США

UKRAINIAN WOMAN

OUR ENGLISH COLUMN

Congress of the Federation of University Women

A singular congress was held in Paris on August 4 through 9 which had not been trumpeted in the press of large cities. The Federation of University Women has been active for 36 years in varied spheres, however, during that time it has not been blazoning its achievements. Its work is characterized by exalted purposefulness and business-like approach.

The congress had for its slogan the international understanding. The main addresses and reports followed this theme. The working groups were elaborating this proposition.

Together they fixated firm directives which will serve as guide-posts in succeeding years. In this way the educated women wish to contribute to lessening of political tension.

Very interesting were the reports on the Federation's activities in the past. Its membership has grown to 176,300. During the time between the two last congresses ten new societies of university women have joined the Federation. They are chiefly from Asia and South America.

The Federation's cooperation with the United Nations and its encouragement of research are its most outstanding fields of work. It has a consultative status with the UN which it is readily utilizing in UNESCO and ECA-SOC. The organization has constituted two committees relative to these objectives which have submitted extensive reports. The Federation is administering many international scholarships. Its members have also donated toward foundation of such sti-

pendis. During the past year of account the Federation granted to deserving students 9 international scholarships and the Association of University Women of U. S. rendered financial support to 22 students in 1955-1956. Next to it is the Association of University Women of Canada. Other societies furnished one or two scholarships each for their own or foreign studying girls. It is noteworthy that the Association of University Women of Japan presented 26 studying girls with smaller stipends.

The Ukrainian university women have not so far created a society of their own and thus did not join the Federation.

The university women in our homeland are not, unfortunately, free to unite into a separate society, as it is generally the rule behind the Iron Curtain. We do know, by our own experience as well as from statistics, that there are very many women college graduates in Ukraine. Some of the figures were given in the Soviet statistics on occasion of the women's day observed on March 8. According to these findings there were in Ukraine in 1953 around 200,000 women teachers, 45,000 women physicians and 10,000 women agronomists. In the universities of Ukraine there were then 249,000 girls. All foreign correspondents and travelers who recently visited Ukraine, attest to the fact that the number of educated women specialists there is very high. Some spheres, like teaching or sanitary service, are for the most part furnished with women.

The Ukrainian women could be

represented within the Federation only by our university women in the Free World. To this end the World Federation of Ukrainian Women's Organizations (WFUWO) is now planning to organize a section of university women which is to gather all forces scattered throughout the world. Some of them may become members of the Association of University Women in the countries of their settlement, so as to come into contact with the university women in various countries. In such wise, namely as a member of the Association of University Women of France, Dr. Alexandra Pisnyachevska, our contributor, took part in the congress at Paris.

THE UKRAINIAN CLUBS IN AUSTRALIA

In all countries where Ukrainian immigrants have settled, have of late come into being new Ukrainian clubs. These are not large and rich societies catering to hosts of guests. Quite the contrary, these clubs, for the most part, modest and unpretentious, are meant for the gathering of 30 to 50 persons who wish to listen to an address on an interesting topic, or a recitation, or a song, or are just coming for a talk over a cup of coffee.

In Australia the Ukrainian wo-

The path traversed by the Ukrainian woman is described in the book

THE WOMAN OF UKRAINE

Published by the Ukrainian National Women's League of America

\$1.00

men took over the task of managing such clubs. In 1952 one such club was established in Adelaide, in 1954 in Sydney. The initiative came from of the Ukrainian Women's Association of Australia. A special commission had been formed for the purpose of directing the club which is to care for an apartment, with a refreshment room, and for programs to entertain the members as well as the guests. It has not been calculated that the gatherings have to bring monetary gain, thus all proceeds have usually been utilized for the outfitting of the club.

The U.W.A. of A. is in this fashion carrying out an important function amid the Ukrainians of Australia. It backs up and keeps up the social life within the Ukrainian community, which is of great significance to newcomers in such remote land as Australia.

The Ukrainian women showing the articles of Ukrainian folk-art, at the International Women's Exposition.

THE WOMEN'S INTERNATIONAL EXPOSITION IN NEW YORK

Ever since 1925 there has been arranged every year an exhibition to show the articles of women's handicraft and dexterity. At the start there had been only 6 racial groups taking part in the exhibit, while there are now 30 of such participating units. All of them are displaying the models of the folk art of their native countries and are informing the visitors of their accomplishments.

The UNWLA first took part in this exposition in 1926. Our Organization made then a show of Ukrainian handicraft that aroused wide and keen interest. Since then — off and on — (our absence at the exhibit had always been brought about by other important actions) the UNWLA has been displaying Ukrainian specimens of art at the Women's International Exposition in New York.

This year the UNWLA has constituted a special committee which is preparing a Ukrainian stand. From November 5 to 11 the items of Ukrainian folk art will be viewed by very many visitors, some of them serious stu-

UUARC Resettling Ukrainian DP's

The United Ukrainian American Relief Committee (UUARC) — has lately undertaken the task of bringing to United States the Ukrainian hard core DP's who had remained in Europe after the mass emigration several years back. This action is in conformity to the latest national act.

The Ukrainian National Women's League of America, wishing likewise to lend its assistance in this humanitarian and brotherly endeavor, raised the slogan: — Every UNWLA Branch shall bring over one Ukrainian family.

The Branches responded with favorable disposition and with readiness to perform this assignment. The members agreed among themselves, and separate persons assumed the obligation to sign the assurance, to find a lodging, and to secure a job, or jobs. Many of these patrons have come only 6 or 7 years ago, however, they felt deeply the desire of the hard core DP's to come

dents of handicraft from various lands. At the Ukrainian stand may also be purchased fine Ukrainian pastry.

over to this country of opportunity, to settle here and to start new life. Hence most of those signing the assurances, were the newcomers, who had been able to do it as soon as they have become U.S. citizens. The members who have not as yet been naturalized, did their best to aid in the action.

The actual resettlement is only setting out right now. Thus the UNWLA Branches are getting ready to meet the new arrivals. Some Branches, while assuming the obligations, expressed their desire to sponsor merely single persons, or families with 2 children only because they could not dispose of more room in their apartments. Yet the majority of the Branches did not offer any reservations. We are certain that our newly arrived brothers and sisters will be welcomed into our community and it will be then up to them not alone to work to earn their daily bread but likewise to devote their efforts toward the work for the good of the Ukrainian cause.

Our Branches deserve heartfelt congratulations for this their humanitarian and patriotic deed.

UNWLA Highlights

The Central Office of UNWLA has recently sent out an abridged circular in English. Be sure to have it read at your next meeting. It is imperative for the Branches to be versed in the activities of our Organization.

The Branch Officers are, no doubt, getting ready with preparations for annual meeting. Having set the date, they should invite one of Vice-Presidents of UNWLA and the President of the Regional Council of your district. They will expound the objectives of our Organization and will be glad to hear your reports and listen to your discussions.

While sending your reports of the yearly meeting to OUR LIFE — which ought to be done by every Branch — do not fail to check whether your Branch has lately contributed to the Press Fund of our magazine. Without hearty aid if the members of UNWLA the periodical could not exist, much less grow and progress.

Our action to assist the hard core DP's who have remained in Germany up till now, has been closed successfully. The UNWLA Branches signed 62 assurances which means that almost each of them has facilitated one Ukrainian family to come over and settle in the United States.

The United Ukrainian American Relief Committee (UUARC) advised us that the families which have received assurances from our Branches, have now started to arrive in this country. We should lend them assistance in finding lodging and securing work.

SOYUZ UKRAINOK, BR. 22, CHICAGO, ILL.

(Conclusion)

On April 29th our women held a fund raising campaign to help Ukrainian orphans in Europe. Mrs. Mary Kuritza, our Welfare Committee Chairman, is to be complimented for her splendid display of the Ukrainian spirit, for she directed this Orphan Raising Fund in a downpour of rain. The "forget me nots" that she and the rest of our women pinned in Ukrainians in Chicago, had a real meaning . . . we in

America have not forgotten our children in Europe, and Chicago Ukrainians poured out more than \$400 to help them.

May

During May the Ukrainian women throughout America honored the 50 Ukrainian heroines who sacrificed their lives in a communist concentration camp in Kazakhstan. Chicago papers did not mention this fact, and as a protest we sent letters to the newspapers. The result . . . the Chicago American printed the letter on May 2nd, 1956.

In addition, Mrs. Natalie Kamnitska, the Chairman of our Radio Committee, is to be complimented for the wonderful job her Committee is doing. Their Radio Program heard every Saturday evening has received many compliments from Ukrainians in Chicago.

And so 1956 rolls on . . . just think how much good all of us can do, for America and for Ukraine. This report is just a sample of what YOU can do . . . if you try.

Mrs. Rose Sydoryk
Pres. Branch 11.

IMMIGRATION LAWS

President Eisenhower expressed the need for a Republican 85th Congress if liberalization of our immigration laws is ever to be achieved. He cited the record of the Republican Party in its efforts to open wider the gates of America to immigrants whose predecessors have contributed so much to our country's good and called attention to the consistent blocking of these efforts by the Democrats, particularly by the Democratic-controlled 84th Congress which scuttled the President's program of liberalizing our immigration laws.

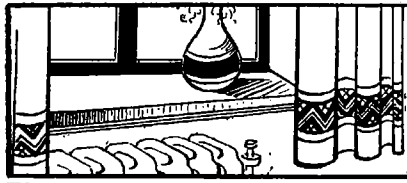
OUR LIFE

**Edited by Editorial Board
Published by the Ukrainian
National Women's League
of America, Inc.**

909 N. Franklin St.

Philadelphia 23, Pa.

Phone MA 7-7945

У НАШІЙ ХАТІ

„Вміли ви, кумцю, зварити та не вміли подати”

Оця наша давня поговорка набирає тепер іншого значення. Колись приміювали її на празниках чи весіллях, де столи вгиналися від страв, але не було „принуки”. Тепер уживають її тоді, коли хочемо вгостити чужинців присмаками нашої кухні й це чомусь не вдається.

Під такою назвою появилася недавно тому стаття в лондонській „Українській Думці”. Автор переказує в ній розмову з приятелем-англієм, що буває в українських домах. Англієць дивується деяким звичаям, а радше бракові їх на українських гостинах. Наприклад — напій (лікер) подали там при ющі, а пиво й вино аж тоді, коли зявилася на столі лакоминка. Господиня дому весь час не сідала до стола й англійському гостеві було дуже неприємно, що вона через нього не має часу пообідати. Та найбільше здивував його, англійця, брак української традиції. Коли йому трапилось раз побувати в українському таборі в Німеччині під час Великодніх свят, він побачив тоді вперше українську писанку. Йому сказали, що в українців, під час Великодніх свят все є писанка на столі. А тут, хоча це був Великдень, писанок не було.

Автор статті, захований за підписом В. Д. Д-ий, з жалем передає слова свого англійського приятеля українським господарям. Подає при тому декілька п'явальних завваг, як те, що чарку шері або мартіні подається перед обідом, пиво або вино подається під час обіду, а лікер щойно по обіді з кавою. Далше радить господарям приладити страви напе-

ред, щоб вони таки могли засісти з гостями до одного стола. Прохає Обеднання Українських Жінок Англії, щоб воно у своїх гуртах проводило гуртки на тему цих форм.

Це дуже цікаво побачити себе в очах безсторонньо успібленого чужинця. Ми ж розсипані по цілому світі й усюди навязуємо товариські звязки. А до товариських форм вони привязують велику вагу. Правда — дещо можуть нам пробачити чи недоглянути. Але невміння подавати напої при гостині вважається великим промахом, бо й тоді вона не смакує. Так само, як брак господині дому при столі.

Добре воно п-ві В. Д. Д-му радити, щоб страви були приладжені наперед! Він не знає того, що вареники треба зварити в останній хвилині, коли мають бути смачні. Та й багато дечого вимагає дбайливої руки господині. Але трудно! Укладаємо стравопис так, щоб багато з того можна приладити наперед. А те, що треба припилювати в останній хвилині може допомогти нам своячка чи сусідка. Бо місце господині є таки при столі, коли в її домі знайшовся гість.

Але у словах згаданого англійця є заввага, що повинна нас застановити, де ми не проживали б! Він завважив брак писанок на нашому Великодньому столі. Чи це не знаменне? Це не є випадкове твердження. Усюди, де чужинці входять в українську родину, можна завважити в них оте зацікавлення українською традицією. Далекі більше як стравами, далекі більше як мистецтвом — цікавить усіх наш по-

бут, наші звичаї. Оце вони сподіються пізнати, відвідуючи нас.

Тому на це треба звернути особливу увагу. Українська хата, елегантно влаштована, матиме свій чар тільки тоді, коли в ній буде ікона, прикрашена рушником, вишивані завіски, мисник із керамікою. Обрядова гостина повинна йти згідно зі звичаями, які треба вміти пояснити.

Зірка

ОДНИМ ОКОМ НА МОДУ

Мода завжди тримала зі струнками. Навіть широкі літні спідниці інакше спливають із стрункої постаті, як із опасистої. А теперішня осіння лінія зовсім уже наставлена на стрункі постаті. Стан посунувся трохи вгору, сукні й спідниці звужились. Отже треба чимскорше позбутись зайвих фунтів!

Вузькі сукні дають підложжя до різноманітних прикрас. Це можуть бути пелеринки, болерка, киттарики, тієї самої або й відмінної краски. Широкі коміри й шалі також гарно відтінують їх. Нераз ці моделі доповнені тричвертевим жакетом, що вже має вихідний вигляд.

Та поміж те пробиваються дводільні моделі. Вовняні блузка й спідничка такі милі й практичні! Коли вони з трикотевих матеріялів, тоді блузка зібрана в поясі, неначе підгорнена. Найбільше бачимо їх у чорно-білій або сіро-білій пепітці, що кожній постаті личить.

ПО Д Я К А

П-ні Ірині Кашубинській із Нью Йорку, що так вдатно перевела показ декорування салаток, канапок і тортів дня 22. квітня у Філадельфії, складає ширю подяку Управа 10 Відділу С.У.А.

Наталія Лопатинська, голова

Зирк у тутешню кухню!

Холодніша пора року вимагає соліднішої їжі. В американській кухні, яка уникає надто товстих страв, починається час поживнішої їжі. Юшка, яка влітку була чистою рідиною, тепер густіша. Городина, подавана влітку з води, з маслом, тепер підбита білою засмажкою. Ось стравопис на осінній день, що буде добре смакувати:

Стравопис на четвер

Юшка з фасолі (Lima Beans)
Шинка зі склицею і підливою
Бразилійський риж
Драглина зі сливок

Юшка з фасолі

Потрібно:

- 2 пачки морожених Лайма Бінс
- 1 горнятко молока
- 2 кубики буліону
- 1 зубець часнику
- 1 горнятко квасної сметани

Зварити фасолі у літрі води яких 45 хвилин на легкому вогні. Потім виїняти фасолі (рідину зберегти) і перетиснути через ситко. Відмірити горнятко м'ятої фасолі, горнятко молока, буліон, розпущений у дрібці гарячої води. Присмачити сіллю, перцем і розмяждженим часником. Легко поварити 15 хвилин. При кінці додати горнятко квасної сметани й добре вимішати

Шинка зі склицею

Потрібно:

- 6 ф. шинки

На склицю:

- ½ горнятка помаранчевого соку
- 1 горнятко брунатного цукру
- 1 горнятко помаранчевої мармеляди

Для цієї страви найкраще купити цілу замариновану шинку без кістки. Хоч її для одного обіду забагато, але потім можна її їсти зимною на друге снідання або полуденок. Виїнявши її з пушки, найкраще попрохати продавця порізати на рівні кусники, так як будете їх подавати (повинно вийти около 30 кусників). Потім звязати шин-

ку шнурком у давній формі. Тоді вложити шинку до ринки і вставити до печі на 300 ст. на тів години.

У міжчасі приладити склицю. Влити помаранчевий сок до ринки, всипати брунатний цукор і помаранчеву мармеляду. Заварити так, щоб легко кипіло 10 хвилин і вмішати туди ½ ложочки мушкатної галки. Полити шинку цією підливою і пекти її даліше около 1½ до 2 годин. Що пів години поливати підливою з ринки. Коли готове, зняти шнурок. На полумиску обложити скибками помаранчі й цитрини.

Підлива до шинки

Потрібно:

- ½ пушки яблочного мяжу
- 1 ложка присмаченого хрону соли до смаку

Вимішати яблочний мяж із хріном і сіллю. Застудити на ніч у ледничці.

Драглина зі сливок

Потрібно:

- 1 пушка сливок (1 ф. і 14 унцій)
- 1 мішочок желатини пів цитрини (сок)
- ½ горнятка ягід винограду
- ½ горнятка дині, покраяної у дрібну кістку

Виїняти сливки з пушки й лишити, нехай стечуть. Виїняти з них кістки і перетерти через сито так, щоб було півтори горнятка мяжу. Розпустити желатину у дрібці зимної води. Загріти сливковий мяж, додавши ½ горнятка соковику з пушки і влити туди желатину. Вкінці додати сок із цитрини. Прохолодити. Потім вимішати з виноградними ягодами (вибирати такі без кісток) і кістками дині і дати до леднички, щоб застигло.

Куховарські приписи

Н. Костецької

ГОРОДИНА й ОВОЧІ

Ціна 60 ц. за зшиток
з пересилкою 65 ц.

ТУЛІПАНИ, НАРЦИЗИ І ГІЯЦИНТИ — КІМНАТНІ КВІТИ

Для вирощування туліпанів, нарцизів і гіяцинтів у вазонках так, щоб вони цвили нам у січні-лютому в наших кімнатах, висаджуємо їх цибульки від половини жовтня до початку грудня. Земля мусить бути сильна, городова, підправлена компостом дещо з піском. Вазонки беремо уживані, а коли таких не маємо, мусимо нові, хоч одну добу, намочити в воді. Особливо вражливими на це є гіяцинти.

На спід вазонку даємо черепки або дрібні камінці, щоб вповні забезпечити відплив лишньої води. До вазонка 5 інчів ширини на горі, насипаємо землі і на пробу вкладаємо 3 цибульки. Витягаємо їх і їм на підложжа даємо ложку піску, для забезпечення перед гниттям, обсипаємо землею і обтискаємо. Вершок цибульки має бути рівно з поверхнею землі. Так засаджені вазонки скроплюємо водою й складаємо у викопану в городі яму, глибиною яких 15 інчів. Добре є між вазонки дати дещо торфу (піт-мос). Присипуємо землею. Коли заходить небезпека, що можуть дістатись тут миші, складаємо два однакові вазонки до купи вершком і в той спосіб забезпечуємо цибульки перед мишами. У зложених у той спосіб вазонках цибульки скоро й добре закорінюються. Хто не має городу, може зложити вазонки у відкрити пачку в пивниці, але тоді треба їх пересипати торфом, а також ним добре вкрити. Торф цей мусить бути весь час вогкий, а це особливо важне там, де в пивницях є центральне ogrівання.

Закопані чи заховані в пивниці цибульки остають там 12 тижнів нерухані. Потім витягаємо вазонки. Цибульки вже закорінилися і ми вносимо їх спочатку в темне, а вільне від морозу приміщення, а щойно по 8-ох днях у світле. Ніколи не вільно внести відразу до мешкальної кімнати. Підливаємо добре, цибульки випускають прозябці, а незадовго потім біла й квіти. Коли прозябці високі на 1 інч, тепер місце нашим вазонкам на вікнах у нашій кімнаті, де кілька тижнів будуть нам гарною прикрасою. Вимагають однак уміркованої температури й частого підливання.

Відцвилі оставляємо у вазонках до повного висхнення. Опісля вибираємо цибульки й можемо їх щераз восени висадити в квітнику.

Роман Коцик

Українська вишивка

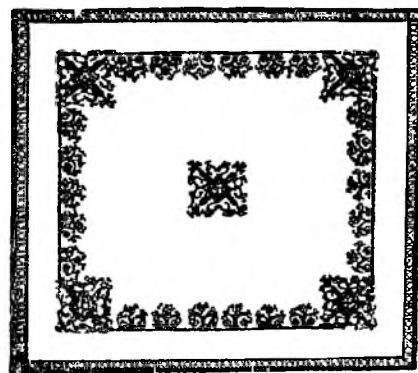

ЧОЛОВІЧА СОРОЧКА

Сорочка ця виконана в одній із вишивкових робітень Полтавщини. Ко-мір викладаний, рукави широкі. Взір уміщений на комірі, вздовж пазухи й на рукавах. Рубці викінчені мережкою.

В українському мешнанні — українська вишивка!

ВИШИВАНІ СЕРВЕТКИ
кожної величини
можна набути
в кооперативі „БАЗАР“
у ціні від 1.90 до 11.60 дол.
В А З А А R
822-823 N. Franklin St.
Philadelphia, Pa.
Жадайте цінників!

Взори — гуцульські, бойнівські, буковинські.

РІЗДВЯНІ ПОДАРУНКИ

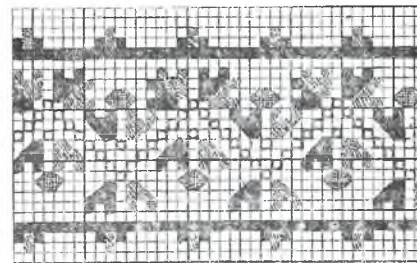
Хоч ми сміємось із людей, що вже спочатком осені починають обдумувати Різдвяні подарунки, проте це показується — добрий звичай. Хто купує в останній хвилині, завжди тратить. Бо ж знаємо, який тоді натовп у крамницях, які перетяжені продавці і як трудно дібрати щось відповідного.

А є вже стільки гарного товару! Ми ж знаємо, що нашим найближчим потрібно, що їх тішило б. Отже розглянувши стенди у крамницях, намічуємо поволі, що хто дістане. Розложивши закупи на кілька тижнів, а то й місяців, не відчуваємо їх у нашому бюджеті.

ПЛЯСТИК У ДОМАШНЬОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Ніюдин матеріал не увійшов так широко в домашнє господарство, як плястик. Деякі відміни його тугі, другі гнучкіші. Головною його прикметою це те, що його дуже легко вичистити. Він не має порів і щілин, отже вистачить витерти його вогкою стиркою. Далше плястик відпорний, не ломиться й не нищиться від зудару. До того він недорогий, отже доступний і для найскромнішого бюджету.

Із плястику виконують тепер кахлі для кухні й купальні, прозорі тканини для параванів і абажурів, а вкінці цілий ряд тканин для декорації хати.

Взір до сорочки

Вузький взір виконаний настильуванням (гладдю) у двох красках, брунатній і голубій. До вишивання вживати ниток марки Д. М. С. Брунатна ч. 434, голуба ч. 799.

Бараняча печеня з яблуками

Потрібно:

- 3 ф. баранини
- 1½ ф. красних яблук
- 2 ложки товщу

М'ясо сполоскати, обчистити і спарити, щоб скрушило. Посолити, вложити до ринки на гарячий товщ, і обсмажити з усіх сторін. Потім підлити трохи води чи росолу і пекти під покрешкою. Доливати потрохи води. Тепер обікрати яблука і покроїти на чвертки. Коли м'ясо майже вже спечене, тоді вийняти на хвилину, покроїти гострим ножом на кусні. Переложити його яблуками й души-ти, поки яблука не змякнуть. Подавати з яблуками.

Перекуска з огірків

Потрібно:

- кілька малих квашених огірків
- рештки зимної печені
- 2 твердо зварені яйця
- коробка сардельок

Вибрати малі квашені огірків і обікрати. Перекроїти вздовж, вийняти зернятка, а ровець, що повстав, наповнити меленим м'ясом. На верх поставити кружок твердо звареного яйця і звинену сардельку.

С. Мійська
(„Нова Хата“)

Картопляні галушки з м'ясною начинкою

Потрібно:

- 2 ф. картопель варених
- 3 яйця
- 1 ложка масла
- 1½ горнятка муки

На начинку:

- рештки печені цибуля
- 1 ложка масла
- 1 яйце

Зимну зварену картоплю змолоти на машинці, додати масло і 3 жовтка і добре все перетерти. Потім додати шум із двох

білків, добре вбитий, соли і стільки муки, щоб замісилось нетуге тісто. Уформувати з нього валок, покроїти на кусники і виробляти галушки, накладаючи їх м'ясною начинкою. Варити під покрешкою 10 хвилин. Пробувати один, чи вже готовий, а тоді вийняти. Подавати полляти маслом. До цього годиться салата з квашеної капуста.

Начинка: Змолоти рештки печені, додати дрібно посічену і всмажену цибулю, яйце, сіль і добре вимішати.

Корж із сира

Потрібно:

- ¼ горнятка масла
- ¼ горнятка сира
- ¼ горнятка муки

На овочеву пінку:

- ¼ горнятка цукру-мучки
- 3 ложки кваскової мармеляди
- 3 білка
- 1 цитрина (сок)

Перетерти сир через сито (сир повинен бути сухий), висипати муку на стільницю і пересікти з маслом на одноцілу масу. Додати сира й скоро замісити тісто. Лишити в зимному місці на пів години. Потім розтачати грубо на 1 см., виложити на блясі і пекти в гарячій печі (на 400 ст.) чверть години. Коли прохолоне, наложити пінку.

Овочева пінка: Вбити шум із білків, вимішати з цукром-мучкою, додаючи потрохи, наприкінці додавати потрохи мармеляди і вбивати, аж зробиться густа маса. До смаку додати соку з цитрини.

Лакоминка з яблук

Потрібно:

- 2 ложки густої мармеляди з яблук
- ½ горнятка масла
- 4 яйця
- 1 горнятко цукру
- 1 горнятко доброї тертої булки шкірка з пів цитрини
- 4 унції родзинків

Втерти на піну масло, додати жовтка, втираючи даліше. Потім додати мармеляду з яблук, цукор і терту булку. Вкінці всипати почищені й обмиті

родзинки і цитринову шкірку. Вимішати все разом і додати шум із білків. Вложити до форми, вимашеної оливою й пекти пів години на 350 ст. До цього годиться солодка підлива.

Олена Лукашевська
(Нова Хата“)

3 кухонного назовництва

Солодкі страви — ЛАКОМИНКИ — мають дуже різномодну форму. Чомусь у нас для них здебільшого чужі назви, а українською мовою теж їх можна гарно назвати.

Морожена лакоминка — це морозиво.

ГАЛЯРЕТА — солодка страва з овочевого соку, що стужавів. По-українському буде ДРАГЛИНИ. Можуть бути грушеві, яблочні, агрестові, порічкові.

КОНФІТУРА — це ягода, заварена в цукрі або меді. Конфітура це чуже слово, що його собі засвоїли поляки. По-українському це буде ВАРИВО. Приладжувати вариво, це значить — заварювати.

Галина Журба

НА БІБЛІОТЕЧНУ ЗБІРКУ

Чи ви вже переглянули книжки своєї дитини? Між ними напевне є такі, що вона вже їх прочитала й їй уже нецікаві. А могли б ще послужити українським навчальним станицям у Німеччині!

Спакуйте й вишліть їх якнайскорше! Наша дітвора у Німеччині прагне своєї книжки. Допоможемо їй у розвою!

А коли в вас немає дітей, тоді купіть кілька книжечок для дітей шкільного віку. Цим допоможете поставити дитячу бібліотеку при кожній делегатурі ОУЖ. На бажання вишлемо Вам список потрібних книжок.

Книжки посилати на адресу: Mrs. Olga Pawlowska, Dachauerstr. 9, München 2, Germany з Допискою "books".

Комплет „Громадянки“ (7 чисел) коштує 1 дол.

НАШИМ ДІТЯМ

Перший сніг

У мами-хмарки були дітки, хлопчики та дівчатка. Жили вони високо в небі. Хатка в них була з легкої пари й пливала в повітрі, як човник по воді.

В день там світило сонечко, посылало до них гратися своїх хлопчиків-промінчиків, що на своїх золотих дудочках грали веселих пісень. Вночі місяць усміхався ласкаво, виплівав прозорі серпанки із своїх проміннів, а навколо нього з тихою піснею повільно рухались зірки в гарнім танку. Часто пролітав коло діток хмарки веселий, пухлятий вітер. Він гукав:

— Гей, хто хоче зі мною танцювати? Я закручу вас швидко і понесу, куди ви тільки хочете!

А хмарчині дітки були цікаві. Їм надокучили танки зірок, ласкава посмішка місяця та пісні соняшних промінчиків. Їм хотілося побачити землю. Вони звисока задивлялись на гарні зелені луки, золоті ниви, густі ліси та високі гори, на срібні річки, що вабили їх своїм блиском. Коли мама заснула, вони вибігли зі своєї хатки, стали на самому краю хмари та й почали стрибати в повітря скоро, скоро, одна за другою. А в повітрі було холодно і тому їх прозора легка одежа відразу робилась лискуча, пухнаста та біла. А вітер зрадив: підлітав то до одної то до другої дитинки, хапав і крутив її, кидав то вгору то вниз. Спочатку це було дуже весело, а потім дітки потомились, а до того ще їм хотілося полетіти на землю. Просили вони вітра:

— Пусти нас! Дай нам сісти, відпочити.

Та вітер не вгавав. Прокинулася мама-хмарка, а діток нема! Глянула, а вони далеко, да-

леко, танцюють із вітром. Побачила хмара, що дітки стомилися і стала вітра просити:

— Пусти, вітре, моїх дітей, дай їм відпочити, хай сідають на землю, а я попрохаю сонце, воно допоможе їм вернутись до дому.

Вітер послухав мами-хмарки, покинув діток, а сам поплинув далі на північ. Стали потихеньку спускатися на землю хмар-

І сонечко послухало, скликало своїх хлопчиків-промінчиків та наказало їм летіти на землю.

чині діти, стали розправляти свою одежу, дівчатка чесали кучері, а хлопці чистили свої шапочки. Земля від їх одежі побіліла, бо то був сніг. З хат виходили люди, привітно усміхались й казали:

— Сніг, перший сніг випав! А діти їх раділи та кричали весело:

— Дивись! Який гарний сніг випав, готуй санки, скоро будемо спускатись.

Вони не знали, що то хмарчині діти посідали на землю, що то їх одежа така гарна, пухнаста та блискуча. А тим

часом мама-хмарка стала сонечку просити:

— Пошли, сонечко, своїх хлопчиків-промінчиків на землю, щоб вони допомогли моїм дітям до дому вернутись. Хай трохи ще побудуть тут зі мною. А як справжня зима прийде, то я сама пошлю їх до людей.

І сонечко послухало, скликало своїх хлопчиків-промінчиків та наказало їм летіти на землю. Кожен хлопчик мав гарну золоту дудочку та як починав грати, то з неї лилась весела пісня і ставало тепло.

Ось і полетіли хлопчики-промінчики на землю та заграли свої пісні. А з піснями летіло тепло. І стала одежа діток хмарки прозора та легка, щезла їх втома. Глянули вони вгору, а там мама-хмарка манить їх до себе. Знялися хмарчині діти вгору та й поплинули назад до своєї рідної мами. А люди на землі казали:

— Недовго пролежав перший сніг, ну, та нічого! Як зима прийде, ще надокучить нам.

Ніна Наркевич

БІЛОЧКА

З гілки на гілку
Плигає білка!

Хвостик пухнатий
Мигтить угорі,
Білочка в хату
Ховає горіх.

Скоро вже люта
Прийде зима,
Їжу здобути
Мусить сама.

Знає вона те,
Горішка шука,
Хвостик пухнатий
Між гілок зника.

Д і м а

ЩЕ ПРО СТЕПАНКА

Росте наш Степанко,
І кожного ранку
Все клопіт якийсь має мама:
Штанята короткі,
Деруться сорочки
І місця на ліжечку мало.

Що маєш робити?
Все треба купити,
Порадилися мама і тато.
І зладили ліжко,
Поличку на книжку
І навіть окрему кімнату.

Степанко щасливий.
Хвалиться щосили,
Що має обновок багато.
І речі новенькі
Складає гарненько,
Цілує то маму, то тата.

Ось восьма година.
Вже в ліжку хлопчина
І спить, мов косар по роботі.
І в сні виринають,
Його обгортають
Нові неприємні турботи:

Хтось скаржиться, плаче:
„Поглянь, небораче,
Які ми брудні та подерті!
Нас дощ обливає,
Нас вітер шмагає,
На смітнику ждемо ми смерти.

Ми були книжками,
Ти тішився нами.
Тепер ми — пошарпані клапті.
І в новій світлиці
На гірній полиці
Нас зовсім не можна покласти.“

Й знялось шелестіння,
Немає спасіння:
Степана скубуть і тормосять.
А тут напридачу
До шелесту й плачу
Буквар за вікном десь голосить.

Стоїть поміж ними
З очима сумними
Степан наш і так промовляє:
„Простіть мені, друзі!
Це ж все по заслuzі
Мене так недоля карає.

Тепер буду знати
І вас шанувати,
Від нині я тут обіцяю.
А книжки новенькі
Всі будуть чистенькі
І всі у рядок поскладаю“.

Як тільки Степанко
Скінчив обіцянку,
І сон одлетів той далеко,
І промені сонця
Крізь чисте віконце
По личку забігали легко.

Марія Стратієнко

Перстень

Колись давно жив один чоловік.
Він дуже пильно працював і в
його господарстві все йшло
добре.

Одного дня він орав на сво-
єму полі. Раптом бачить, якась
дивна старенька жінка йде на-
проти, підходить і каже:

— Чому так тяжко працює-
те, а великої користи з того не
маєте? Я вам краще ось що по-
раджу: Далеко в лісі є великий
дуб — більший за всі інші де-
рева. Будете йти аж два дні до
того дуба, зрубаєте його і тоді
будете мати велике щастя.

Селянин не чекав, щоб йому
це повторювано. Взяв сокиру і
пішов.

І дійсно, два дні пройшов ті-
єю дорогою і побачив велико-
го дуба. Зараз же й почав його
рубати. Коли дуб повалився, з

нього випало кубелечко і в
ньому розбилося два яєчка. З
одного випав на землю золо-
тий перстень, а з другого виле-
тіла маленька пташка. Вона по-
чала рости і збільшуватись, на-
решті сказала зляканому селя-
нинові:

— Як випустиш мене на во-
лю, дам тобі в нагороду цей
перстень. Він є чарівний: коли
матимеш якийсь бажання — ска-
жи йому і поверни перстень на
пальці. Тоді зараз же все здій-
сниться. Але вважай — можеш
зголосити лиш одне бажання,
після того перстень вже стає
звичайний. Отже уважно все
продумай! І пташка відлетіла.

Чоловік надів перстень на па-
лець і пішов до дому. Ввечорі
він був у місті, де жив його
приятель-золотник, що мав ба-

гато дорогоцінних золотих рі-
чей у своїй крамниці. Селянин
показав йому свій перстень і
запитав, як він оцінює його.

— Майже невартисний, відпо-
вів золотник. Тоді селянин о-
повів, який то є чарівний пер-
стень і напевне дорогий за всі
речі в його крамниці.

Але золотник був недобра
людина. Він запросив селянина
до себе ночувати:

— Як ви залишитесь, то й ме-
ні пощастить.

Гостив селянина, приніс де-
кілька пляшок вина і частував
його, наче найкращого свого
приятеля. Та коли той заснув,
золотник зняв тихенько з його
пальця чарівний перстень, на-
дів йому другий, цілком по-
дібний, але вже звичайний.

Ранком золотник не міг до-
чекатись, коли селянин піде до
дому. Як тільки лишився сам,
позачиняв віконниці, замкнув
двері і, повертаючи чарівний
перстень на своєму пальці, ска-
зав:

— Хочу мати сто тисяч фун-
тів золота.

Лиш промовив це, як золото
посипалось наче золотий дощ.
Золоті монети падали йому на
руки, на голову, на все тіло —
скрізь. Коли золотник спробу-
вав дістатися до дверей, воно
не пускало його рухатись. Ско-
ро всього його залило золотим
дощем і весь час золото падало
все далі й далі...

Так багато було золота, що
підлога тріснула і все золото
і сам золотник провалились в
півницю. Великий лоскіт від

Вже вийшла з друку:

Срібна Зірка

Збірник віршків і оповідань

Упорядкувала Марія Юркевич

Відбитка з „Н. Ж.“

ЦІНА 50 Ц.

Замовляти в Централі СУА

того почули сусіди, позбігались, мусіли виломити двері і побачили, що сталося. Але вже було за пізно. Золотник був мертвий — золото його задушило.

Тим часом селянин із легким серцем наближався до дому. Він зовсім не знав, що має вже лише звичайний перстень на пальці. Показав його жінці і каже:

— От тепер, жінко, ми з тобою щасливі люди. Наша доля вже певна. Лише мусимо бути дуже обережні, вибираючи щось найліпше, коли будемо просити чогось у персня.

Жінка зараз запропонувала купити поле, що було якраз між двома смугами їхнього.

— То гарний шматок! Що ти скажеш, щоб ми забажали саме це?

Але хазяїн відповів:

— Я певен, що можемо бажати чогось кращого, ніж це поле. Тим більше, що попрацюємо з тобою і зможемо й так його купити.

І дійсно, вони взялися за роботу і тому, що врожай був добрий, змогли купити бажане поле.

— От бачиш, всміхаючись сказав хазяїн жінці, те поле вже наше і бажання лишається надалі. А жінка почала знову мріяти купити коня й корову. Та чоловік знов їй на це:

— Дорога дружино, навіть якщо використувати перстень на таку звичайну річ? Гадаю дістати коня й корову без персня.

Так воно й сталося. В кінці другого року заробили гроші і купили коня й корову. І ще більше був задоволений селянин:

— Бачиш, придбали, що хотіли, а дороге бажання ще ціле. Які ми щасливі!

— Ні, жінка роздратовано на це відповіла, не можу зрозуміти тебе. Завжди ти мав звичку скаржитись, що не маєш різних речей, а ось зараз, коли маєш можливість дістати, що лиш схотів би, ти тяжко працюєш

від ранку до ночі і марнуєш найкращі роки свого життя. Ти міг би бути багатим хазяїном, королем, мати багато грошей, а ти нічого того не маєш. І то лиш тому, що не хочеш використати персня.

Селянин відповів:

— Дивись, ми обоє молоді, а життя довге. Памятай, що перстень сповнить лиш одне бажання. Можливо пізніше стане зле. От коли ми його будемо потребувати! Хіба ми не є щасливі з того часу, як його маємо? Будьмо вдячні і не накликаймо біду.

Що казав селянин, була то свята правда. Здавалось, що сам перстень приносить те щастя, хоч вони обоє працювали цілий день. А ввечорі велянин любив сісти перед хатою і побалакати з сусідами.

Роки йшли, а бажання ще не було висказане. Іноді жінка таки хотіла мати щонебудь, але селянин завжди радив ще почекати. Зрештою і сама жінка не дорікала більш чоловікові. А селянин лиш частенько поглядав на свій любий перстень, а не бажав нічого.

Тридцять-сорок років минуло. І селянин і його жінка зовсім постарілись. Бог був до них добрий. Однієї ночі старенькі разом померли. Діти й унуки стояли навколо, прощались зі своїми любими батьками. Одне з дітей хотіло зняти з пальця мертвого батька перстень, але найстарший сказав:

— То ні! Залиши рідному татові його перстень у могилу. Він все любив його і мати дорожила ним. Певно, цей перстень мама подарувала батькові, коли вони були ще молоді.

Так старого селянина поховали разом із жінкою. На його пальці був перстень — звичайний, а ціле життя він був певен, що має чарівний. Та все він приніс їм щастя — скільки чоловік може бажати.

Отже бачите — маленька річ у добрих руках є краща, ніж велика у недобрих.

Переказала з англійського

Л. Русова-Ліндфорс

— Як випустиш мене на волю, дам тобі в нагороду цей перстень.

Окружні Зїзди вже поза нами. У доповідях, у звітах, у дискусії, дали вони нам багато проектів праці і думок. У дружній громаді відчули ми силу і значення організації. Як радісно і легко станемо тепер до праці!

На листопад і першу половину грудня передбачуємо влаштування вечора жінки-в'язня. Зясуємо нашій громаді життя-буття наших засланих і ув'язнених сестер! Програму такого свята й матеріал ми вже Відділам розіслали. У кожній українській громаді повинні це Відділи перевести, у більшому або меншому розмірі, залежно від спромог.

Чи ви прочитали загальний обіжник Централі на сходинах Відділу? Якщо ні, то зробіть це обов'язково у листопаді. Члени мусять усвідомити собі біжучі справи організації.

Референтки суспільної опіки, увага! До всіх Відділів розіслали ми обіжник у справі переселення, що його переводить ЗУАДКомітет. Вже починають прибувати переселені родини. Всі Відділи СУА повинні причинитись до влаштування їх. Це може статись участю у громадському допомоговому комітеті Вашої місцевості, або й опікою над однією родиною, як кинено клич на початку.

Виховні референтки, увага! Чи ви вже почали працю над приєднанням дітвори до шкіл українознавства? Ще не пізно розглянутись в українських родинах вашої місцевості! Порозумійтесь із управою шкіл для тієї цілі.

Вже час підготувати Відділ до річних зборів. Коли вже устійнений їх речинець, треба запросити містоголову Вашого терену та голову Окружної Ради, щоб принайменше одна з них могла напевне прибути.

Чи є в Вашій управі ті самі референтки, що й у Централі? Якщо ні, то треба тепер їх на найближчих річних зборах доповнити.

Відділи повинні сплатити всі залежності до Централі за 1956 до кінця листопада, бо в грудні замикаємо касові книжки. Коли є ще які залежності за попередні роки їх теж треба вже вирівняти. Централія вислала усім Відділам „Виказ влат і задовжень“, який подає точно до котрого фонду і в котрім році влати не були зроблені.

Коли посилаєте звітлення з імпрези до „Нашого Життя“, пригадайте собі, чи Ваш Відділ зложив вже в тому році даток на пресовий фонд? Це конечна піддержка для журналу, без якої він не може розвиватись. Про це треба пам'ятати також з нагоди річних зборів!

Ми вже подали вістку про те, що з надсиланням кожної світлинки повинні Відділи залучити 5 дол. на кошт виконання кліші. Про це пригадуємо ще раз, бо мабуть не всі Відділи ще завважили цю ухвалу.

ЦЕНТРАЛЯ СУА ОДЕРЖАЛА від 17. вересня до 15 жовтня 1956

Річна вкладка і Організаційний фонд:

Від. 11	Трентон	20.00	5.00
„ 27	Питсбург	20.00	—
„ 53	Квінс	чартер	5.00
„ 59	Балтимор	20.00	5.00
„ 66	Нью Гейвен	20.00	5.00

Фонд Централі:

Від. 6	Рочестер	60.00
„ 11	Трентон	35.00
„ 37	Дітройт	6.00

Резервовий фонд:

Від. 11	Трентон	10.00
„ 66	Нью Гейвен	10.00

На Дім СУА:

Від. 37	Дітройт	13.00
Окружна Рада СУА, Філадельфія (збірка)	30.00	
Клявдія Квасниця, Рочестер	10.00	
Апольонія Дзюма, Бронкс	10.00	

Вкладка до СФУЖО:

Від. 6	Рочестер	9.00
„ 11	Трентон	5.00
„ 27	Питсбург	5.00
„ 37	Дітройт	.55
„ 59	Балтимор	5.00

Конвенційний фонд:

Від. 11	Трентон	5.00
„ 59	Балтимор	10.00
„ 66	Нью Гейвен	5.00

Фонд „Мати й Дитина“:

Від. 11	Трентон	40.00
„ 22	Шикаго	138.00
„ 28	Ньюарк	99.00
„ 33	Клівленд	33.00
„ 6ф	Нью Гейвен	44.00
Окружна Рада СУА, Філад.	20.00	
К. Джорджія, Нью Йорк (зб.)	26.00	
Ю. Кристюк, Рочестер	11.00	
С. Гунька, Рочестер	5.00	

Пресовий фонд:

Від. 11	Трентон	3.00
„ 13	Честер	10.00
„ 20	Філадельфія	20.00
„ 26	Гемтремк (збірка)	85.00
„ 27	Питсбург	5.00
„ 59	Балтимор	5.00
Ір. Кушнір, Філадельфія	10.00	
О. Онишук, Торонто	8.00	
Стела Падучек, Рочестер	1.00	
З. Б. Смішкевич, Лос Андж.	1.00	
О. Романовська, Міннеаполіс	.50	

ДО УПРАВ ВІДДІЛІВ СУА

Від кільканадцяти літ відкривають Відділи СУА свої сходи власною молитвою, якою благають Всевишнього ласки й опіки. Щоб не тільки уряднички, але й усі членки СУА мали її, подаємо її в нашому журналі. Може послужить вона й іншим жіночим гуртам по цілому світі.

Боже, Царю неба і землі, у Твоїх руках управа всіх держав і доля всіх народів. Молимо Тебе, глянь ласкавим оком на наш народ і нашу Батьківщину, Україну! Не опускай, Господи, українського народу, опікуйся і заступи від усього зла і недолі. Врозуми, безконечна Мудросте, всіх тих, що виступають проти святої віри і Церкви, що свідомо або несвідомо відрікаються мови своїх предків. Дай нам, Господи, сили і витривалости у праці, щоб ми всі трудилися у згоді й любові для Твоєї слави і добра нашого народу. Благослови, Боже, Україну і дай сили її дітям, що боряться за свободу, а тим, що впали в боротьбі, дай, Господи, вічний спокій. Упокій, Господи, душі померших членок СУА, а живучим дай своєї ласки і благослови їхні діла й родину.

Президентові й урядові Злучених Держав дай, Господи, сили! Благослови борців за Америку і дай світлу перемогу, а погибшим в обороні нашої держави, дай вічний спокій.

Заносимо, о Боже, до Тебе, ті щирі молитви! Амінь.

БОФАЛО, Н. Й.

Перший Окр. Зїзд скликала цього року Окр. Рада в Рочестері. Зїзд відбувся на терені одного з Відділів Окр. Ради, а саме в Бофало, Н. Й., дня 23. вересня. У Зїзді взяли участь 4 Відділи — чч. 6 і 47 (Рочестер), ч. 49 (Бофало) і ч. 57 (Ютика). Зїзд започатковано Богослуженням в наміренні українського жіноцтва та успішного переведення нарад.

Зїзд відкрила о год. 11 голова Окр. Ради п-ні Марія Крамарчук. Ухвалено, що управа Окр. Ради вестиме Зїзд. На заклик

голови присутні вшанували пам'ять бл. п. Олени Кисілевської однохвилинною мовчанкою, а п-ні Крамарчук присвятила її постаті теплу згадку.

Першою точкою програми були звіти Відділів Їх складали за 6 Відділ п-ні С. Онуфрик, за 47 Відділ п-ні О. Харамбура, за 49 Відділ п-ні А. Макух, за 57 Відділ п-ні Томич. Слідувала дискусія над звітами. У ній розгорнулись три проблеми організації: притягнення молоді, активізація членок та суспільна опіка.

Брак допливу молодих членок Відділи СУА дошкульно відчувають. Дискутантки розглядали причини цього явища. Були різні думки — невміння матерей зацікавити дочок своєю організацією, релігійна і організаційна нетерпимість, що не дозволяє молодим жінкам різного віросповідання або організаційного підложжя гуртуватися в СУА. Молоде жіноцтво взагалі відстає від українського організованого життя. Цьому треба протидіяти. Зокрема тут народжені жінки — це вироблені одиниці, що палежать до американсько-україн-

ських товариств і всюди боронять інтереси України. А передусім ця акція повинна початись від власної хати. Від кожної матері залежить постава її дитини до української справи. Коли це буде припильноване зразу, тоді може мати успіх. Інакше нова еміграція втрапить свою молодь так само, як попередня. (Пп. О. Лотоцька, Харамбура, Крамарчук, д-р Єржківська, Онуфрик, Теребушка, Капітан).

На слабу участь членок у сходах нарікали голови Відділів. Голова Централі вказала на те, що в Відділах замало уваги присвячують об'їзникам із Централі. Багато активних жінок працює в загально-громадських організаціях і навіть членки СУА часто воляють прикладати там свої сили. Це є оправдане часом місцевими обставинами (наприклад Допомогова Секція при УКК у Бофало переводить свою працю здебільшого руками членок СУА). Але всі ці явища треба розглянути й собі усвідомити. На тему змісту праці у Відділах іде тепер дискусія на сторінках „Н. Ж.“. Варто було б, щоб Відділи слідували за пєю та обговорювали голоси на своїх сходах. (Пп. О. Лотоцька, Онуфрик, Качор).

Суспільна опіка Відділів полягає в допомозі залишенцям. 47 Відділ має патронат над навчальною станицею в Австрії, 57 Відділ допомагає захистові старих у Дорнштадті, членки 49 Відділу співпрацюють в акції Допомогового Комітету при УКК, а 6 Відділ займається влаштуванням новоприбулих. Отже можна сказати, що цю галузь Відділи вповні розвинули на своєму терені. (Пп. д-р Єржківська, Мельник, Качор).

Слідували реферати Окр. Зїзду. Промовляла п-ні Іванна Парфанович на виховні теми, а п-ні д-р Євгена Єржковська про суспільну опіку.

П-ні І. Парфанович поклала у виховних справах натиск на батьківський дім. На її думку батьки присвячують замалу увагу цій проблемі. Вона ясувала це рядом прикладів і підкреслила важливість національного

На памятник бл. п. Олени Кисілевської:

Від. 57 Ютика	9.25
Анна Чорній, Балтимор	5.00
	14.25
Попередньо проголошено	562.54
Разом	576.79

З подякою

Антоніна Кульчицька, фін. секр.
Анна Сивуляк, касієр

виховання вдома. Щоб підкреслити своє твердження, подала ряд аргументів, що їх зможуть у дальшому використати Відділи у виховній роботі.

П-ні д-р Є. Єржківська дала загальний огляд суспільної опіки і поділила працю на дві частини. Суспільна опіка тут повинна обняти хворих по шпиталях і вдома, родини в нещасті, сироти й самотніх старших жінок. Суспільна опіка в Європі повинна діяти для дітей і хворих. Як нове завдання виростає перед нами тепер переселення. Доповідниця подала перегляд засобів праці.

Оба реферати вносили багато нового у дані ділянки й можуть бути поширені на всі Відділи СУА, а також частинно в журналі.

У дискусії над рефератами присутні особливо живо відгукнулись на виховні проблеми. Стали видвигати засоби, якими можна зацікавити дитину українською книжкою чи імпрезою. Деякі з них дуже влучні і їх можна довести до відома ширшого круга матерей. Постараємось включити їх в анкету, яку проголосила п-ні Олена Климишин на сторінках „Н.Ж.“ (Пп. О. Лотоцька, М. Крамарчук, С. Онуфрик, Томич).

П-ні Олена Лотоцька, голова СУА, подала в дискусії становище Централі до виховних справ. Як найближче завдання для Відділів СУА намічено — допомогти школам українознавства. Виховні рефератки повинні прилипувати, щоб кожна українська дитина туди вписалась. Дальше Відділи могли б творити суботні або недільні дитячі світлиці.

Завдання суспільної опіки є різnorodні. В Америці наша суспільна опіка ще не є поставлена, бо нею займаються всі організації лотрохи, а в дійсності жодна, як слід. Нам треба би подумати над упорядкуванням цього відтинку. У нове переселення Відділи СУА включились уже підписанням ашурансів. Тепер стануть перебувати переселені родини. Тоді коли ашуранси підписала головню нова емі-

грація, то з нагоди приїзду звертаємось із проханням до давньої, щоб вона допомогла також при влаштуванні новоприбулих.

Голова СУА відповіла на запит відносно висилання пачок до Німеччини. Військової пошти вже немає, отже порто посилок є доволі високе. Тому треба припинити вже допомогу пачками, бо тепер можна краще підтримати залишенців грішми чи в інший спосіб (наприклад творенням дитячих бібліотек при делегатурах ОУЖ).

Черговою точкою нарад був проєкт статуту Окр. Ради, що його реферувала п-ні Олена Лотоцька. Окружні Ради — це допоміжне звено між Відділами а Централю, щось на подобу Філій Союзу Українок у краю. Окружні Зізди — це нарада цілої округи над завданнями даного року. Це щось, неначе мала конвенція, яка свої проєкти передає до опрацювання Централі, а дальше на Конвенцію СУА.

Над проєктом статуту розгорнулася оживлена дискусія. Вона торкнулася декілька точок, що мають особливе значення для округи. Чи може місто голова СУА і голова Окр. Ради лучитись в одній особі? Чи Окр. Зізд повинен відбуватись щороку? Щодо першого Зізду не висказався виразно, хоч був тієї думки, щоб пропозицію на місто голову висувала перед Конвенцією кожна округа. Окружного Зізду бажали що року, бо це активізує членство, дозволяє обмін думок. Але врешті перейшла ухвала проєкту, щоб Окр. Зізд у конвенційному році не було. Окружна Рада в Рочестері навіть узгіднила своє діяння з проєктом статуту, бо змучила зі Зіздом свої заг. збори і перевибір управи.

На закінчення програми представлено реферат голови СУА п-ні О. Лотоцької. В її промові розгорнулася праця Централі СУА, її цілі і завдання. Навязала до маніфестацій у честь 500 погибших і пригадала, що оброна наших увязнених сестер вимагає від нас готовості і посвяти. Оце та інші завдання

Централі вимагають фондів. А через те, що Відділи не виконують своїх зобов'язань супроти Централі, цих фондів стає щораз менше і праця стає щораз зрудніша. Створення етнографічного музею, участь у американських конгресах, видавання журналу — це все є тепер утруднене через фінансове занедбаня Відділів.

По промові голови відбулась дискусія, яка — поза відомими вже моментами — внесла новий, а саме признання для Окр. Ради. Присутні висловились, що ця установа дуже потрібна і корисна для Відділів СУА і за короткий час встигла багато зрорити.

Звіт Окр. Ради в Рочестер прочитала секретарка п-ні Мирослава Приймак. Слідував звіт контр. комісії, що його подала п-ні Анна Капітан. Окр. Зізд у ділив одногolosно абсолюторію управі. Приступлено до виборів, які закінчились таким вислідом:

Пані Марія Крамарчук, голова, пані Анна Мельник, місто голова, п-ні Софія Онуфрик, секретарка, п-ні Єва Герула, скарбничка, п-ні Анна Макух, орг. референтка, п-ні Іванна Парфанович, вих. референтка, д-р Євгена Єржківська, культ.-освітня референтка.

Ухвали Окр. Зізду звучать:

1. Заактивізувати старше членство та зацікавити і приєднати молодих членок.
2. Піддержати школи українознавства, переконуючи батьків про конечність посилення туди дитини.
3. Скріпити акцію суспільної опіки в користь залишенців і допомагати новоприбулим поставити перші кроки в Америці.
4. Прийняти проєкт статуту Окр. Рад.
5. Провірити, чи всі членки стали передплаталицями „Н.Ж.“ та приєднувати нових.
6. Апелювати до жертовности членок СУА для складання датків на сплату Дому СУА.

══
жертуйте на пресовий фонд
„Нашим малятам“
══

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Помолившись на Богослуженні в наміренні Зїзду, членки зішлись дня 14. жовтня у Домі СУА. Окр. Зїзд відкрила п-ні Анна Сивуляк, голова Окр. Ради молитвою. На почесну голову Зїзду покликкала голову СУА п-ню Олену Лотоцьку, а провід Зїзду передала містоголові СУА п-ні Стефанії Пушкар. Секретарювали пп. Ірина Качанівська і Н. Петровська.

П-ні Ст. Пушкар покликкала до звіту делегаток Відділів. Звітували: за Відділи — 10 п-ні Н. Лопатинська, 11 п-ні Н. Самокішин, 13 п-ні С. Мельник, 20 п-ні Є. Новаківська, 40 п-ні Худова, 41 п-ні Банах, 42 п-ні І. Волянська, 46 п-ні А. Кульчицька, 48 п-ні М. Бабяк, 59 п-ні М. Хархаліс. Безпосередно по звітах виступила з організаційним рефератом п-ні Марія Біляк.

З великою увагою вислухали присутні її слів. Вона зясувала значення духа й матерії на шляху людського поступу, ілюструючи це прикладами з історії та з сучасного політичного світу. Найбільшим чинником у світі є сила. Сила моральна, оперта об міцний матеріальний ґрунт. Наш нарід уже досягнув моральних вершин, його дух уже розвинувся, але він ще не покорив матерії, він ще не зорганізував своєї сили. За це йде тепер затяжна боротьба на рідних землях. А й тут у кожній громадській клітині-організації творяться ці цінності. Це діється також у Союзі Українок Америки. На цьому Зїзді хочемо порадитись, як протидіяти загальній байдужості, як мобілізувати громадську думку, як скріпити наші фонди, як притягнути молодь.

Дискусія над звітами й рефератом розгорнулася дуже цікаво. Ряд бесідниць ствердив упадок активності членок, неспромогу притягнути молодь, слабкий приплив фондів (пп. А. Сивуляк, Л. Сердюк, Н. Збир). Даль-

ші бесідниці шукали шляхів, як протидіяти цьому. П-ні О. Генгало радила дбати вже про національне освідомлення дівчорі, п-ні Петровська — влаштовувати спільні сходи двох або більше Відділів, п-ні М. Чайковська пригадувала, що товариські сходи дуже оживляють життя. П-ні Хархаліс розказала, що 59 Відділ плянує переводити раз на місяць дитячі сходи з різноманітною програмою, а це притягне також матерей. Дальші пропозиції торкались уже практичного переведення сходів. П-ні Рублева радила зробити програму сходів цікавішою, п-ні Збир вважала, що членство треба раз-у-раз розворушувати, п-ні Самокішин попрохала, щоб п-ні Біляк обїхала Відділи зі своїм рефератом. П-ні Чубата заявила, що Відділи потребують більше рефератів. Найбільше пропозицій подала п-ні І. Кушнір. На її думку Відділи повинні вжитись у зацікавлення і потреби членства. Повчати молодих матерей про їх виховні завдання, притягнути лікарів до курсів дитячої гігієни. А щоб притягнути загал членок до праці, треба перевести анкету, скільки годин на місяць може кожна присвятити та це точно записувати, як це роблять американські організації.

Дискусію зреасумувала п-ні Олена Лотоцька, подаючи приклади зі свого довголітнього досвіду. Щоб скріпити членство, треба усвідомити собі, навіщо нам потрібна наша організація і вести вміло пропаганду. Ми замало знаємо ціну нам та нашій громадській праці.

Слідуючою точкою був реферат про суспільну опіку, що його відчитала п-ні Кекилія Гардецька. Доповідниця оперлась об нові форми суспільної опіки, в Америці і знайшла в тих рядах три ділянки, які ми могли б розробити. Це є — допомога людині в нещасті, інтервенції в урядах та шпиталях і збіркові

акції. У кожній із цих галузей уже маємо деякі осяги, а праця референтки суспільної опіки п-ні Гординської па терені Нью-арку доказує, що їх можна у кожному Відділі розробити.

Наступила оживлена дискусія, яка розглянула кожную ділянку зокрема. Особливо цінним був внесок п-ні Сивуляк, щоб при кожній Окр. Раді створити комісію суспільної опіки, яка складалась би з давніх, новопритягнутих і тут народжених. Кожна з них може внести в неї свій досвід і своє знання, а робота їх наблизить і обєднає. Дальші бесідниці видвигали пові можливості збіркових акцій (пп. Сердюк, Петровська, Терлецька).

Дальшою точкою нарад був проєкт статуту Окр. Ради, що його реферувала п-ні Олена Лотоцька. Поставлено питання чи Окр. Рада може висувати містоголову СУА і чи Окр. Зїзд повинен відбуватись у конвенційному році. Перше і друге питання Зїзд підтвердив, з тією заввагою, що в конвенційному році Зїзд повинен відбутися по Конвенції.

Пані Пушкар подала підсумки звітів, що їх зложили делегатки. Вони репрезентували 10 Відділів і 424 члени, що відбули 91 сходи, 34 імпрези і 4 вистави. У них є тільки 181 передплатниць „Н. Ж.“ Річний прихід Відділів виносить 3206 дол., а розхід 3063 дол. Стан каси Відділів 1538 дол. Навязуючи до того п-ні містоголова подала свої висновки. Відділи повинні перевести ухвалу Конвенції, щоб усі членки стали передплатницями „Н. Ж.“ Також пригадала ухвалу відносно сплати Дому СУА. Ще не всі членки вплатили по 1 дол., а дуже мало Відділів здекларувало 25 дол. як пожертву на Дім СУА. Її слова доповнила господарська референтка СУА п-ні Софія Стрижак. Ми повинні поставити собі за ціль сплатити моргедж на найближчій Конвен-

На зов рідної землі

(Докінчення)

Тепер боротьба з советами ще тяжча, хоч неменш жорстока, як з німцями. Бо німці, коли розпоряджувались на цих землях, були в стадії війни і це їх дуже вичерпувало. А совети, захопивши ці землі в війні, заводили свої порядки вже за часів миру. Війну скінчено. Могутній Советський Союз замкнув ці землі залізними кліщами від цілого світу. Герої-партизани все ж продовжували боротьбу, хоч ні від кого не мали помочі, крім самого українського народу, що теж стогнав у неволі. Ця боротьба стихійно не могла зупинитись, хоч не мала

ні одного шансу на перемогу. Бо регулярна армія величезної держави завжди може здушити партизанський рух, хоч часто дуже дорогою ціною для себе. А з вільного світу для повстанців не приходило порятунку. Світ був втомлений по кількालітній другій світовій війні. Всі хотіли залікувати свої рани й прагнули миру. Але те, що боротьба УПА не могла зупинитись, говорить, як рішуче відкидав український нарід усяку чужу окупацію, а, передусім, советську. Молоді герої гинули і все таки боролись. Коли жінки партизани зникали, це зна-

чило, що вони чи забиті в бою, чи покінчили з собою. І тоді „під час Богослуження на захованій у лісі поляні за них відправляли панахиду“. — (Леопольд Вільгельм: „Ді Ное Цайтунг“).

За одним бункром спецвідділ із 500 людей шукав багато днів. І коли, нарешті, натрапив, залога УПА відбивалась від напасників ще 24 години. Коли оборонці не мали вже ні одного набю, вони запалили бункер нафтою і всі згоріли. Їх було там 102 поранених, двох лікарів і п'ять санітарів — серед них кілька жінок.

ції. Немає змислу платити високі відсотки моргеджу, коли Відділи мають у касі гроші й могли б їх позичити на сплату моргеджу. Позички є забезпечені шерами. П-ні Сивуляк подала думку чи не можна б прізвища жертводавців-добродіїв вмурувати на плиті у Домі СУА. Ця думка знайшла відгук, особливо, коли п-ні Пулкар запропонувала випрацювати керамічні плитки, що декорували б стіну

П-ні Кекилія Гардецька, пресова референтка, пригадала ще важливість пресового фонду та поширення видань СУА. Наш журнал та наші видання це частина духового змісту організації й без них вона не може розвиватись.

На кінець п-ні Л. Бурачинська, редакторка „Н. Ж.“ прочитала проєкт ухвал, які Зїзд одноголосно підтримав.

Організаційні справи.

1. Сходини Відділів повинні бути добре підготовані. В тій цілі побажано, щоб управа Відділу сходилась перед тим окремо

2. Зв'язок між Централєю і Відділами повинен скріпитись:

а) Відділи повинні інтересу-

ватись працею Централі. На сходинах треба реферувати обіжники й прочитувати Вісті з Централі, що є в кожному числі.

б) Відділи повинні відповідати па запити чи анкети Централі й інформувати її про все, що діється на терені Відділу.

в) Побажано, щоб Централя більше контактувалась із Відділами при помочі зїздів, відвідип та обїздок.

3. Побажано було б, щоб Централя підготовляла нові ділянки праці для Відділів.

Суспільна Служба

1. Відділи повинні пізнати всі форми суспільної опіки, чинні в Америці, та впровадити в себе — поза збірковими акціями — також ті форми суспільної опіки, що їх потребує наша спільнота.

2. Побажано було б, щоб Централя видвигала актуальні допомогіві кличі, що є в даний момент найбільш пекучі.

3. Всі збіркові акції на цілі суспільної опіки СУА повинні бути сцентралізовані для кращого обліку і контролі.

Фінансові справи.

1. Відділи повинні виконати

свої фінансові зобов'язання до Централі, ставляючи їх на першому місці перед пожертвами.

3. Відділи повинні виконати фінансові постанови XI Конвенції, а саме — пожертвувати 25 дол. на Дім СУА

— зібрати по 1 дол. від кожної членки на Дім СУА.

3. Відділи повинні змагати, щоб на XII Конвенції, яка відбудеться у 1958 р., спалено моргедж Дому СУА. Цього можна досягнути позичками й пожертвами Відділів і членок.

Преса і Видавництво.

1. Кожна членка СУА повинна передплатити „Наше Життя“.

2. Кожний Відділ повинен при розподілі фондів зложити даток на пресовий фонд.

3. Кожний Відділ повинен перебрати якусь кількість видань СУА до розпродажі.

Наради перервано вполудне на обід і закінчено вечерою о год. 6. Під час вечері промовляла до делегаток гостя з Канади п-ні Ірина Павликовська, фінансова референтка СФУЖО, вітаючи їх від канадійського жіноцтва. Рясними оплесками нагородили присутні її промову.

У хвилях Сяну гине застрілена большевицькою сторожею „Женя“. Щоб не попасти в руки ворога, розриває себе гранатою Зеня Л., мила привітна дівчина, така жіноча в кожному русі. Гине сестра-жалібниця Марія Подригуля, провідниця Буковини „Мотря“, молоденька „Підгірянка“ (О. Ф.), яка попала до рук ворога і настроєнена на палі!

Дещо більше відомо про Любу Бахів, яка не ховалася за псевдо. Це була волинячка з села Жидичин коло Луцька. Цю гарненьку дівчину не хотіли приймати до підпільної праці, бо вона не мала ще 17 років. Але вона так добивалась цього, що їй почали давати різні доручення, які вона блискуче виконувала. Большевицькі уряди довгий час не звертали уваги на молоде дівча, яке на ровері крутилось по цілій околиці. Якимось їй доручили порозвозити летючки членам місцевих клітин організації по селах довкола станції Рафалівки. Та вона по дорозі вирішила нікого не втягати в небезпеку і вночі порозкидала летючки сама. Їй щастило. Лиш в останньому селі Храск на неї звернула увагу сільська советська міліція і пустилася за нею в погоню. Люба покинула ровер і кинулась тікати через городи. Її врятувало те, що вона знала цю околицю. Все ж її вже помітили і вневдзі її заарештувало НКВД. В тюрмі її часто допитували і міняли методи. Спочатку пробували ліставати зізнання різними обіцянками, підсиляли до неї гарних енкаведистів, які удавали з себе закоханих. Потім почали її застрашувати, бо хотіли зробити з неї сексота. Мустила б слідувати за підпільниками і доносити на них НКВД. Люба плакала... А вони, застрашивши її, випустили з-під арешту. Знала, що як не виконає їх волю і не буде доносити на своїх, то буде зліквідована. Але піти на таку ганебність не могла.

Пішла у підлілля, де переховувалася в землянках у лісі чи в клунях у тих селян, які стави-

лись прихильно до партизанів. Одного разу Любу Бахів з приятелькою і двома товаришками-партизанками оточили енкаведисти. Від обстрілу клуня загорілась. Люба Бахів, коли вже загинули її товариші, вискочила з палаючої клуні. Воліла, щоб її відразу забила куля, ніж горіти в полумі. Та большевики, побачивши дівчину, не стріляли в неї. Лише крикнули: — „Руки вгору!“ Зрозумівши, що її хочуть взяти живою, дівчина на мент завмерла. Потім своїм дзвінким голосом крикнула їм: — „Не діждете, кати, мене живою взяти!“ Побігла до палаючої клуні... І на очах у здивованих большевиків, кинулась у вогонь.

**„Ну і що ж, як умерти прийдеться
У похідній шинелі в житах,
Ми у вічі сміємося смерті,
А вмирати прийдеться лиш раз!..“**

В рядах революційного підпілля було багато дівчат, які записали себе сотнями героїських чинів... Вони були санітарками, фармацевтками, звязковими — перебігали із села до села із штафетами — відважно воювали на полі бою, чи роками не виходили з криївок, виконуючи там потрібну працю.

**Довкола ліс шумить
І ватра догоряє,
Морози потиснули
Сніжок вже політає.
Ми сидимо у лісі,
Зима нам не страшна,
Поборемо комуну,
Проклятого врага.“**

Цілими тижнями, місяцями вони сиділи в лісових криївках біля писальних машин. Це були вистова Тетяна, Марійка, яка працювала як референтка УЧХ в 11 районі, Марта, машиністка на Лемківщині. Дівчата — підпільниці: Марійка, Ганнуся і Дума. Вони постійно з величезним ризиком переходили ворожі кордонні застави.

„Приходилось нам переходити дві ріки майже по пояс“ (З листа Марійки 1947 р.). Восени 1946 року на Лемківщині ранена попала в руки ворога „Тамара“. Її дуже мучили — не видала нікого.

На Криниччині в 1947 році згинула в бою з поляками Д. Степова. Ця дівчина, що була родом із Полтавщини, виконувала функцію надрайонової референтки та займалася пропагандою. Не зрадила таємниць партизанського центру „Лісова“. На засідці без зброї попала до рук ворога „Лєся“ і теж нікого не зрадила. Фармацевтка Богданна — Зена, дуже терпелива, послідовна в праці дівчина, яка вміло керувала в терені трьома аптеками, під час наскоку поляків в квітні 1947 року в бункері біля Перемишля, розірвалася гранатою, але не далась живою до рук. Хрін оповідає, як славно загинула „Зена“, машиністка при команді відтинку (КВ) „Лемко“. В травні 1947 року під час облави її, виснажену голодом, піймали і тут же в лісі катували: кололи багнетами, били прикладами. Хоч вона знала всі архіви КВ, хоч знала, що на деревах сидять стрільці — не зрадила нікого.

Коли ворог наскочив на бункер, Люба, молоде дівча з села Плоске, кулеметом відбило його. А як була ранена і вже знала, що не зможе довго боронитись, перерізала собі на руках жили і померла.

У машиністки поручника Кармелюка, Ксені, під час бою з большевиками, граната відірвала руку. Вона дострілилась другою рукою.

Дружина сл. п. Грубого, лемкиня Галя, 31 жовтня 1947 року була заскочена большевиками. Вони її закатували, відрубали їй голову і забрали цю дівочу голову з собою до с. Тухолька, де поставили на вікно за виставу.

Мирослава, наречена Сайгора, вбила в бою 16 большевиків. Потім загинула сама. Загинув і Сайгор.

Відомі дівчата — повстанці: Наталка, Малуша, Зоя, Ярина, Сіра. Софія була зразковою опікункою хворих. Не спала ночі, допомагаючи раненим, завжди лагідна і терпелива з ними.

Все це були ймення і псев-

да українських жінок, які пішли на тяжку службу за волю і честь своєї батьківщини. На служення, де смерть є мученицька і де більше гинуть ніж вертаються живими. Їх героїзм був тим більший, що для себе особисто за свою велику посьвату вони не чекали **ніякої нагороди**.

Взірцево трималась віст. Тетяна, розвідчиця УПА і районна референтка Українського Червоного Хреста, а потім машиністка команди відтинку на тереновій роботі на Лемківщині. Вона походила з убогої лемківської родини і 4-ох літ втратила маму. Вчилась в учительській семінарії, щоб стати вчителькою, та події потягли її до бурхливої діяльності. Друзі дуже її шанували і називали „Чічаною“, бо була гарна. При тому була стійка, витривала і добра. І її присутність в бункері обгороджує впливала на партизанів, переважно селянських хлопців. Взагалі присутність жінок надавала суворому партизанському життю ще більше лицарських рис: там і так була вірність і свій кодекс чести.

Коли життя висить на волоску, часто починається розпуста — п'яцтво, легкі відношення з жінками. Так було в Росії під час громадянської війни. Частина старшин російської армії пішли до новостворених армій генералів Колчака, Юденича, Денікіна і ін. і гинули у боях. А друга частина того ж російського старшинства п'ячила і гуляла в тилу. Зовсім інакші умовини панували в нашій УПА. Ті, що йшли до партизанки, були охоплені вогнем „святого гніву“ на ворога-загарбника. Тих гульня і п'яцтво не цікавили. З цього боку серед партизанів була висока мораль і дійсно лицарське ставлення до жінки, до тих відважних дівчат, які разом із ними ділили долю й недолю. Дуже обов'язкові і разом із тим дружні були там взаємини між рядовиками і їх начальниками. Це видно з партизанської пісні:

**„Командир наш найлюбіший
В сотні побратим,
Хоч у пекло на гуляння
Підемо всі з ним!
В бою — перший, а в поході
Знає сто доріг,
Він життя готов віддати
За бійців своїх!“**

Вражає в партизанських піснях і ще одна риса — їх бадьорість і оптимізм.

**„Наша сотня — це найкраща
Сотня бойова,
Як іде, то ліс аж стогне,
Гнуться дерева!
А як вдарить наша сотня
В наступ у пролом,
Наче буря, що мете все
Вогневим крилом!“**

Нема в цих піснях давньої туги. І хоч не всі з них мають однаково високий мистецький рівень, бо ще не пройшли пробу часу, який відбирає і залишає в пам'яті покоління все найкраще, але в них чується якась нова нота. В них немає скарг. Немає нарікань на долю. В них відчувається велика свідомість того, чому ця доля така тяжка.

**„І дівчину заплакану
Кинув він молоду,
І сказав їй: „Зі славою
Я до тебе прийду!“**

У другій пісні дівчина, хоч дуже страждає, що відходить її милий і хто зна, чи повернеться з УПА, та назовні поводить себе стримано, бо свідомо того, що так мусить бути. Вона знає, що мусить мужньо це винести:

**„А дівчинонька соколу
Червону квітку подала,
Слава героям України!
Вслід партизанам сказала.“**

Чи це не те саме, що каже Олена Теліга в поезії:

**„Не візьмеш плачу з собою
— Я плакати буду пізніш —
Тобі ж подарую зброю:
Цілунок гострий, як ніж.“**

Але тут це говорить поетка. А там відчуває так кожна селянська дівчина.

Присутність жінок в УПА не розм'ягчувала боевого настрою партизанів. Ті дівчата, що там були, тільки ще більш підтримували мужність і відвагу у своїх товаришів. Коли вони са-

мі не боялись чи при всіх обставинах вміли б панувати над своїм страхом, ганьба була б для мужчин-партизанів виявити малодушність. Отже жінки, відважні і тверді при всіх обставинах мінливого партизанського життя, тільки підносили боевий дух своїх товаришів. І разом із тим вносили благороджуючий первень у товариське життя. В лісових хащах у вільний час — найчастіше це бувало в зимових бункрах, коли небезпечно було виходити в села, щоб не лишати слідів по свіжому снігу — молоді партизани старалися, як могли, доповнити свою освіту. Вони читали, оповідали один одному про прочитане, вели довгі гутірки... А ліс ніби заснув, увесь засипаний снігом. Засипало снігом і лісовий бункер, ці українські катакомби, де пульсувало таке гаряче, повне надій і прагнень життя. Сидячи в своїх бункрах, вони думали часом про те, чи чують їх далекі брати на чужині? Чи знає про їх жертви, про їх боротьбу світ? Але рейди їх відділів знайшли відгомін у світовій пресі... Відгомін тієї боротьби долетів через океани. І в далеких країнах для всіх українців це був дорогий голос рідної землі. „Дух цієї боротьби овіває націю і нас, частину її, що перебуває на чужині.“ (С. Петлюра).

У 1000-ЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ КНЯГИНИ ОЛЬГИ

придбайте книжку

о. д-ра І. Нагаєвського

Рівноапостольна Свята Ольга

Історичний нарис

Вийшов накладом Союзу
Українок Америки

Ціна \$1 разом з пересилкою.

Замовляти в Централі СУА

Вісті Фонду „Мати й Дитина“

На кінці шкільного року 1955/56 навчальні станиці пред-ложили річні звіти зі своєї пра-ці. У них розгортається напрям нашої праці та є точні дані про спромоги кожної станиці.

Подаватимемо по черзі огляд їх.

Школа в Ерлянгені

Українська доповняльна шко-ла в Ерлянгені стоїть під патро-натом 1 Відділу СУА у Нью Йор-ку. Засновано її за ініціативою Гол. Управи Об'єднання Україн-ських Жінок у Мюнхені. В зор-ганізуванні школи допоміг у великій мірі о. декан Г. Беттер.

З початком шкільного року записалось до школи 24 дітей у віці 7-13 літ. Шкільний рік закінчило 19 дітей, отже віді-йшло чи виїхало 5 дітей. Діти були поділені на дві групи, що навчались рівночасно. Наука відбувалась у суботу пополуд-ні і тривала 2 год.

Навчання провадив учитель Теодор Бурак. Перша група ви-вчила читання і писання укра-їнської азбуки, користуючись при тому Букварем, видання Париж-Лондон, 1952. Друга група перечитала українську читанку для II кл., Е. Ю. Пе-ленського, видання „Загравз“. Переводила вправи у читанні й писанні, переповідання про-читаного і вивчення віршів. Окрім того діти користали з журналіку „Юні Друзі“.

Приміщення навчальна ста-ниця дістала у католицькій па-рохіяльній домівці молоді при Боніфацкірхе, яке оплачує мі-сячно 15 нм.

У грудні 1955 станиця пере-вела свято св. Миколая для сво-їх дітей, яке обговорив „Хри-стіянський Голос“.

Звіт підписали: Теодор Бу-рак, учитель, О. Павленко, го-лова делегатури ОУЖ, В. Кльоц і В. Яковів, члени Комітету Батьків.

Веселі віршики знайдете
у збірнику К. Перелісної

„О Й, Х Т О Т А М?“

Гарні ілюстрації, кольорова
обгортка. — Коштує 80¢.

Із збірок на цілі СУА

ДІТРОЙТ, МИШ.

На поминках бл. п. Катерини Бук

Зложили по 5 дол.: п-во Купіцькі, Віндсор, і Н. Чуй. По 2 дол.: пп. А. Яв-ний, Питсбург, Гр. Васько, М. Бере-жанська, П. Бас, М. Владика, Н. Мілер, по 1.50 дол. Д. Шалапай; по 1 дол.: пп. С. Адамчук, Бабій, М. Будор, В. Вороновський, Вітковська, М. Васько, Горбусь, А. Ганиш, К. Глина, Дидів, Дорошенко, Йосиф, Ю. Кульчицька, П. Купіцький, Ю. Козак, Кручкова, Вінд-сор, Кривіцька, Кіцул, Котович, В. Ко-гут, К. Кобаса, Котульська, М. Колод-ницька, Крупка, Новаки, Попіль, М. Прокопович, С. Погребенник, Пригар-ський, Равська, Свідновський, Сіва, М. Сліпак, Терлецька, Туркевич, Чупка, Чарнецька, А. Чарнецький, Чубан, Й. Шустер, О. Шалей, Шайна, Шаран, Шиндак, Холявка, К. Хомяк, Хміль, І. Явний; по 50 ц.: п. Борискевич, Н. Н. Збірка дала разом 85 дол., які призна-чено на пресвий фонд „Нашого Життя“.

НА ФОНД „МАТИ Й ДИТИНА“

Збіркова листа п-ні С. Дуб: по 3 дол. Стефа Дуб; по 2 дол. п. Петріна; по 1 дол.: пп. Ст. Мигаль, Зиновій Томків, Гупалівські, М. Лугій, В. Рижий, М. Бігун, Ст. Білий, І. Лотоцький, І. Ша-валюк, Т. Кузів, М. Білінська, Вон-суль, С. Тустанівська, С. Березовська,

Б. Скаськів, Ст. Крупка, Я. Базюк, Ст. Зальопаний, О. Омецінська. Разом 24 долари.

На Дім СУА

Збіркові листи датків членок СУА, на сплату моргеджу Дому СУА, у Фи-ладельфії, Па., надіслали нижче подані Відділи СУА:

ВІДДІЛ 11, ТРЕНТОН, Н. ДЖ., зло-жили по 1.00: Пані Бойдун, М. Павлюк, Юр. Павлюк, Р. Мищик, О. Гоевич, Я. Лабка, Н. Гуляй, Г. Костюк, І. Бо-ванко, Н. Самокішин, С. Васильків, І. Скрипчук, М. Симчук, М. Поторока, Л. Сердюк, Микитин, Савула, Турчин, Петруняк, Фараонів. Разом — 20.00.

ВІДДІЛ 17, МІЯМІ, ФЛА., зложили: Ева Сташків 5.00; По 1.00: Анна Да-нилюк, Анна Григорчук, Стефа Гриц-ко, Розалія Стек, Катер. Евашко, Му-дра, Олімпія Подубинська, Франя Зи-блікевич, Зоря Подубинська, Ангела Рій. Разом — 17.00.

З подякою

Софія Стрижак, госп. реф.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У списку ашурансів, зібраних для ЗУАДКомітету, що ми подали в ч. 9, зайшла помилка. Ашуранси від 26 Від-ділу підписала п-ні Оксана Ткачук, а пп. Ю. Прибила і М. Васько декларю-вали мешкання. За недогляд перепро-шуємо.

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ФІРМА

з меблями та електр. приладдям

AUTOMATIC
WASHER

Does All The Baby's Laundry!

ЕКО

741 W. GIRARD AVE.

у Філадельфії, Па.

тел. ST 4-2056

має на складі

окрім МЕБЛІВ УСЯКОГО РОДА

МАШИНИ ДО ПРАННЯ
ХОЛОДІЛЬНІ

Машины до
охолодження кімнат
ТЕЛЕВІЗІЇ, РАДІЯ
найкращих марок
та по найдешевших цінах.

ЗА ГОТІВКУ АБО НА ДОВГОРЕЧЕНЦЕВІ СПЛАТИ

Return to:
"OUR LIFE" Magazine
909 N. Franklin St.
Philadelphia 23, Pa.
RETURN POSTAGE GUARANTEED

**Подаємо до відома, що недавно відкрито
в Клівленд — Огайо
Головне Бюро**

THE PARMA SAVINGS CO.
MAIN OFFICE

5839 Ridge Rd. (Один бльок на полудне від Snow Rd.)

Наше бюро готове служити тисячам родин Парми і Вест Сайд у нашому новому будинку. Ми маємо понад 40 років досвіду у фінансових ощадностях і позичках.

Тепер Ви можете долучитись до тисяч тих, що ощаджують, щоб правильно скла-дати ощадності в установі, де депозити (вклади) є забезпечені до \$10,000 і де дають 3% зиску від біжучих рат.

Ставайте в ряди тисяч родин, які купили свої доми з допомогою
PARMA SAVINGS COMPANY

СУБОТА ... РЕЄСТРУЙТЕСЯ, ЩОБ
ВИГРАТИ

1-шу нагороду

\$250.00 ощадностевого рахунку

2-гу нагороду

\$100 ощадностевого рахунку

3-тю нагороду

\$50.00 ощадностевого рахунку.

ЯКЩО ВЛОЖИТЕ ОЩАДНІСТЬ \$100,
АБО БІЛЬШЕ,

то одержите гарне вічне перо марки
"Eversharp", з якого Ви будете дуже
задоволені.

ЯКЩО ВЛОЖИТЕ ОЩАДНІСТЬ \$50,
АБО МЕНШЕ,

то одержите стінний термометр.

THE PARMA SAVINGS CO.

Parma Office

ЗАСНОВАНА 1915 Р.

Українське Бюро

5839 Ridge Rd. (пір Alber Ave.)

(Давніше Українська
Ощадностева Компанія)

West 11th at Professor Ave.

Printed by "AMERICA"—817 N. Franklin St., Phila. 23, Pa.